

ZAVOD REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA VARSTVO NARAVE

Območna enota Nova Gorica

**STROKOVNE PODLAGE ZA ZAVAROVANJE PRESIHAJOČIH JEZER
ZGORNJE PIVKE IN JAVORNIKOV**

Parsko jezero

*Nosilka naloge
Anica Cernatič Gregorič, prof. geogr. in zgod.
Naravovarstvena svetnica*

*Vodja OE Nova Gorica
Mirjam Gorkič, univ.dipl. biol.
Visoka naravovarstvena svetnica*

Nova Gorica, april 2013

Naloga:	STROKOVNE PODLAGE ZA ZAVAROVANJE PRESIHAJOČIH JEZER ZGORNJE PIVKE IN JAVORNIKOV V OBČINI PIVKA
Izdelovalec:	ZAVOD RS ZA VARSTVO NARAVE OE NOVA GORICA Delpinova 16, 5000 Nova Gorica
Nosilka naloge:	Anica Cernatič Gregorič, prof. geogr. in zgod.
Sodelavci:	Mirjam Gorkič, univ. dipl. biol. Bojana Fajdiga, univ. dipl. biol. David Fučka, univ. dipl.inž. gozd. Martina Stupar, univ. dipl. inž. geol.
Številka naloge:	5-III-343/1-O-13/ACG
Kraj in datum izdelave:	NOVA GORICA, april 2013

KAZALO

1. UVOD	4
2. PRAVNA OSNOVA	5
3. OPREDELITEV OBMOČJA.....	7
3.1 Fizično geografske značilnosti.....	7
3.2 Habitatni tipi, rastlinstvo in živalstvo.....	9
3.3 Krajina	14
4. OBMOČJA Z NARAVOVARSTVENIM STATUSOM.....	15
4.1. Zavarovana območja	15
4.2. Naravne vrednote.....	16
4.3 Območja ohranjanja biotske raznovrstnosti.....	16
5. DEJAVNIKI OGROŽANJA	19
6. VARSTVO	24
6.1. Cilji zavarovanja.....	24
6.2. Predlagan ukrep varstva in utemeljitev varstvene kategorije.....	24
6.2.1. Meja zavarovanega območja	24
6.2.2. Varstveno območje presihajočih jezer	25
7. PRAVILA RAVNANJA	26
7.1 Razvojne usmeritve	26
7.2 Razvojne usmeritve po panogah	26
7.3 Varstvene omejitve	28
7.3.1. Splošne varstvene omejitve	28
7.3.2. Varstvene omejitve na območju presihajočih jezer	30
8. UPRAVLJANJE	31
9. LITERATURA IN VIRI	32
10. PRILOGE.....	37

1. UVOD

Na Zgornji Pivki se v času visokih vod več manjših kraških globeli spremeni v presihajoča kraška jezera. Že v preteklosti so bila spoznana kot izjemen naravni pojav in nekatera med njimi tudi zavarovana kot naravni spomeniki. V zadnjih desetletjih so bile opravljene številne znanstvene raziskave Zgornje Pivke, ki so pomembno poglobile poznavanje posameznih pojavov in območja kot celote ter s tem razširile njegov pomen v regionalnem in državnem prostoru. Presihajoča jezera Zgornje Pivke in reka Pivka predstavljajo edinstveno povezano mrežo vodnih teles katerih pojavnost je bistveno vplivala na sonaraven preplet človekovih dejavnosti z naravo. Nahajajo se sredi sicer brezvodnega kraškega sveta zato je njihova naravovarstvena vrednost toliko večja, še posebej v povezavi z Javorniki, gozdnato visoko kraško planoto v zaledju.

V letu 2012 je Občina Pivka podala pobudo za zavarovanje celotnega območja presihajočih jezer, vključno z območjem ob reki Pivki in območjem Javornikov do občinskih meja. Pobuda je bila predstavljena Ministrstvu za kmetijstvo in okolje in Zavodu RS za varstvo narave, ki sta pobudo podprla. Obravnavano območje namreč sodi med tista območja, ki so po Nacionalnem programu varstva narave (Resolucija o nacionalnem programu varstva okolja, Ljubljana 2005) predvidena za zavarovanje.

Z ustanovitvijo krajinskega parka, ki bo vključeval območje presihajočih jezer in Javornike, na območju občine Pivka, bodo v okviru dodatne pravne osnove za ohranitev delov narave, ki so že opredeljeni kot naravne vrednote, območja Natura 2000 in ekološko pomembna območja določena pravila ravnanja, usmeritve in priporočila za nadaljnje varovanje in razvoj območja kot celote.

2. PRAVNA OSNOVA

Varovanje biotske raznovrstnosti in naravnih vrednot je opredeljeno v Zakonu o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 96/2004 - UPB2, 61/06-ZDru-1), ki v 53. členu omogoča ustanovitev krajinskega parka. Da je takšen ukrep utemeljen, izhaja tako iz predpisov in programskih aktov, ki jih je sprejela Republika Slovenija, kot tudi iz mednarodnih direktiv in konvencij:

Mednarodne konvencije in predpisi Evropske unije

- Konvencija o biološki raznovrstnosti (Uradni list RS-MP, št. 7/96),
- Konvencija o močvirjih, ki so mednarodnega pomena, zlasti kot prebivališča močvirskih ptic – Ramsarska konvencija (Uradni list RS, št. 15/92),
- Konvencija o varstvu prosto živečega evropskega rastlinstva in živalstva ter njihovih naravnih življenjskih prostorov – Bernska konvencija (Uradni list RS-MP, št. 17/99),
- Konvencija o varstvu selitvenih vrst prosto živečih živali – Bonska konvencija (Uradni list RS-MP, št. 18/98, 27/99),
- Konvencija o varstvu svetovne kulturne in naravne dediščine (Uradni list RS, št. 15/92),
- Sporazum o ohranjanju afriško-evrazijskih selitvenih vodnih ptic (Uradni list RS-MP, št. 16/03),
- Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst - Direktiva o habitatih,
- Direktiva Sveta 79/409/EGS z dne 2. aprila 1979 o ohranjanju prosto živečih ptic – Direktiva o pticah,
- Evropska krajinska konvencija (Firence, 2000, Uradni list RS, št. 74/03 MP št. 19), ki jo je Slovenija ratificirala 15.07.2003.

Predpisi Republike Slovenije

- Zakon o ohranjanju narave – ZON (Uradni list RS, št. 96/04 – UPB2)
- Resolucija o nacionalnem program varstva okolja 2005-2012 (Uradni list RS, št. 2/06),
- Strategija ohranjanja biotske raznovrstnosti v Sloveniji (sprejeta na 55. seji Vlade, dne 20. 12. 2001),
- Pravilnik o določitvi in varstvu naravnih vrednot (Uradni list RS, št. 111/04,70/06, 58/09, 93/10),
- Zakon o varstvu podzemnih jam – ZVPJ (Uradni list RS, št. 2/04)
- Pravilnik o uvrstitvi ogroženih rastlinskih in živalskih vrst v rdeči seznam (Uradni list RS, št. 82/02),
- Uredba o ekološko pomembnih območjih (Uradni list RS, št. 48/04),
- Uredba o habitatnih tipih (Uradni list RS, št. 112/03, 36/09),
- Uredba o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) (Uradni list RS, št. 49/04, 110/04, 59/07, 43/08, 8/12),
- Uredba o prepovedi vožnje z vozili v naravnem okolju (Uradni list RS, št. 16/95, 28/95, 35/01),
- Uredba o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah (Uradni list RS, št. 46/04, 109/04, 84/05, 115/07, 96/08, 36/09),
- Uredba o zavarovanih prosto živečih rastlinskih vrstah (Uradni list RS, št. 46/04, 110/04, 115/07, 36/09),
- Uredba o zvrsteh naravnih vrednot (Uradni list RS, št. 52/02, 67/03),
- Operativni program – program upravljanja območij Natura 2000 za obdobje 2007-2013 (sprejet na 141. seji Vlade, dne 11. 10. 2007),
- Zakon o varstvu okolja – ZVO-1 (Uradni list RS, št. 39/06 –UPB1, 70/08, 57/12),
- Zakon o vodah – ZV-1 (Uradni list RS, št. 67/02, 57/08, 57/12),
- Uredba o varstvu samoniklih gliv (Uradni list RS, št. 57/98, 58/2011),

Občinski predpisi

- Odlok o razglasitvi kulturnih in zgodovinskih spomenikov ter naravnih znamenitosti na območju občine Postojna. 1984, Uradne objave, 29, 337-339.

3. OPREDELITEV OBMOČJA

3.1 Fizično geografske značilnosti

Legra, površje

Območje, predlagano za zavarovanje, obsega dela dveh večjih naravnogeografskih enot, Pivške kotline in Javornikov.

Pivška kotlina (Pivka) je po obliki plitva kotanja v nadmorski višini med 500 in 600m. Obdajajo jo visoke kraške planote Nanos in Hrušica na severu in severozahodu, Javornik in Snežnik na vzhodu in jugovzhodu ter Vremščica na jugozahodu. Le na zahodni strani je nižji Slavenski ravnik, ki se dviga okoli 200 m nad dnem kotanje. Tabor na jugozahodu deli Pivko od doline Reke in Brkinov.

Pokrajinske razlike, predvsem kamninske, delijo Pivško kotlino na Spodnjo Pivko in Zgornjo Pivko. Spodnja Pivka Severni del, Spodnja Pivka je iz neprepustnih flišnih kamnin s površinskim odtokom. Južni del, Zgornja Pivka je pretežno kraški svet na apnencih med Prestrankom in Šembijami.

Površje Zgornje Pivke, ki je predlagano za zavarovanje, lahko razdelimo na dve večji morfološki enoti: uravnano dno kotline in višjo skalno teraso, ki se vleče vzdolž Javornikov. Vanjo so poglobljene kotanje Pivških jezer.

Dno kotline je najnižji del doline vzdolž reke Pivke, ki je popolnoma ravno le v bližini Pivke. Drugod je nekoliko valovito in dvignjeno nekaj metrov nad strugo reke Pivke, ponekod so v njem tudi nizki kopasti vrhovi. Na zahodni strani ravno dno počasi prehaja v pobočja. Na vzhodni strani pa večinoma ostro prehaja v strma pobočja višje terase.

Višja skalna terasa leži med dnem kotline in Javorniki in je nagnjena proti jugozahodu. Pri Petelinjskem jezeru je široka okrog 1,5 km, južneje, pod Zagorjem pa 4 km. Njena nadmorska višina ob zahodnem robu je med 550 m in 570 m oziroma 10 – 15 m nad ravnico ob Pivki. Ob Javornikih se dvigne v višino 650 – 670 m in v opaznem pregibu preide v pobočja Javornikov. Površje terase razčlenjujejo posamezni kopasti vrhovi, predvsem pa številne vrtače. Vzdolž nižjega zahodnega roba so vrtače večje, tu je tudi več velikih vrtač in kotanj z ravnim dnem, ki se ob visokih vodah spremenijo v jezera. Jezerske kotanje je poplavna voda preobrazila s talno in robno korozijo. Skupna značilnost vseh teh kotanj je, da imajo živoskalno dno, prekrito s plastjo sedimenta.

Vzhodni del območja, predlaganega za zavarovanje, so Javorniki, visoka kraška planota. Ti se na severovzhodu spuščajo proti Notranjskemu podolju, na zahodu proti Pivški kotlini, na jugovzhodu pa se nadaljujejo v Snežnik. Razprostirajo se večinoma v nadmorski višini med 600 do 1200 m. Manjše ravnine se razprostirajo v nadmorski višini okoli 1000 m. Na območju, predlaganem za zavarovanje, je najvišji vrh Dedna gora (1239 m n.v.).

Javorniki so zgrajeni pretežno iz krednih apnencev Snežniškega masiva. Omejeni in presekanji so s številnimi prelomi. Površje je prepleteno z globokimi doli, vrtačastimi uvalami, brezni in ledenimi jamami.

Vode

Zapletene vodne povezave v Pivški kotlini so že desetletja predmet številnih znanstvenih raziskav. Del voda Pivške kotline pripada porečju Ljubljani (črnomorsko povodje), del porečju Reke, del pa porečju Vipave (jadransko povodje). Raztekanje voda z istega območja v različna porečja in povodja je hidrološka posebnost, hidrološki pojav, ki ga imenujemo bifurkacija. Ker je Pivška kotlina zgrajena v večini iz vodoprepustnih kamnin, so zanjo značilne kraške bifurkacije. Za reko Pivko je tako značilna kraška bifurkacija in sicer v povirnem delu med Pivko in pritoki reke Reke, v srednjem delu med Pivko in reko Vipavo (Enciklopedija Slov. 1994).

Glavni vodotok Zgornje Pivke in obravnavanega območja je reka Pivka, ki je eden od povirnih krakov kraške Ljubljani. Sklenjen tok Pivke se začne ob visokih vodah pri Zagorju. Glavnemu izviru reke Pivke iz Pivšč, ki se nahaja v kraški globeli zahodno od Zagorja, se ob teku navzdol pridružijo še številni manjši. Pivka teče v delu od izvira do Matenje vasi po kraških tleh in temu primerne so tudi njene lastnosti. Ob vsakem daljšem sušnem obdobju voda v njej upade, ker jo posrkajo votlikava tla; struga je večji del leta suha. Ob deževju se vode prelijejo na površje in povzročajo poplave. Da bi preprečili poplave ob visokih vodah, so že pred 2. svetovno vojno strugo Pivke regulirali. Kljub temu poplav niso odpravili. Voda vre iz kraških tal tudi za nasipi, ti pa ob upadanju vode zavirajo odtok. Na nekaterih krajih so jih ponovno prekopali.

Iz porečja Pivke odtekajo vode po dveh poteh. Visoke vode se iz številnih bruhalnikov prelivajo na površje in napolnijo strugo Pivke ter poplavijo polje ob njej, zalijejo številne kraške globeli in jih spremenijo v občasna kraška jezera. Nizke vode se pretakajo podzemno pod Javorniki neposredno proti Planinskemu polju. Kraški kanali pod Javorniki namreč ležijo nižje od doline Pivke in zmorejo le manjše pretoke. Javorniki so zaradi zakraselosti kljub veliki količini padavin, ki jih prejmejo, skoraj brezvodna pokrajina.

Višino podzemeljskih voda ob visokih vodah uravnavajo izviri ob Pivki. To se kaže zlasti v razporeditvi vodnih gladin presihajočih jezer. V jezerih bližje Pivki (npr. v Parskem, obeh Drskovških in Zagorskih) se gladina dvigne le za nekaj metrov nad površinsko Pivko, v bolj oddaljenih pa več (Habič 1985). V suši se voda umakne 20 m pod strugo Pivke (Habič 1968). Na območju, predlaganem za zavarovanje, v smeri od severa proti jugu naletimo na obravnavanem območju na sledeča presihajoča jezera.

Na meji z občino Postojna se nahaja Krajnikov dol, kraški dol z dnom na nadmorski višini 537 m, ki se napolni le ob najvišjih vodah. V najnižje ležečem Petelinjskem jezeru (532 m nadmorske višine) se voda zadrži najdlje, povprečno 6 mesecev na leto (Habič 1968). Sledi Palško jezero, ki je po površini največje. Najmočnejši izvir, ki ga polni, je estavela Matijeva jama. Občasno se zadrži voda tudi v Klenskem dolu pri Kleniku. Danes se za to poplavljenno površino uporablja tudi ime Klensko jezero. Edino jezero, ki leži na levi strani Pivke je Radohovsko jezero. Del depresije, v kateri se pojavi, je zasut, zato se je njegova površina precej zmanjšala. V bližini vasi Parje leži Parsko jezero, kamor pritekajo vode iz Malega in Velikega Drskovškega jezera (Habič 1975). Na dnu Velikega Zagorskega jezera, ki je po površini sicer manjše od

Malega Zagorskega, se vode zadržujejo le krajši čas. V Kljunovem ribniku kraška voda bruha z velikim pritiskom zlasti iz umetne vrtine in teče v strugo Pivke.

Izven območja, predlaganega za zavarovanje, so v Pivški kotlini še druga presihajoča jezera, ki so del zgoraj omenjenega celovitega hidrološkega sistema. Najbolj severno, v občini Postojna, so Jeredovce, na jugu, v občini Ilirska Bistrica pa Veliki dol, Bačko jezero, Laneno, Kalsko in Šembijsko jezero.

3.2 Habitatni tipi, rastlinstvo in živalstvo

Geološke, geomorfološke in hidrološke razmere obravnavanega območja ter temu prilagojene človekove dejavnosti, zlasti kmetijstvo, pogojujejo pestrost rastlinstva in živalstva. Ta se kaže tako v pestrosti življenjskih okolij (habitatnih tipov) kot v pestrosti rastlinskih in živalskih vrst vključno z ogroženimi in evropsko pomembnimi rastlinskimi in živalskimi vrstami.

Habitatni tipi

V dolini Pivke in obrobju Javornikov so zaradi pašne in košnje razvita travnišča. Ta so prepredena z mejicami, ponekod se tudi zaraščajo. Javornike porašča gozd. Na območju je 17 habitatnih tipov, ki se prednostno ohranjajo glede na ostale habitatne tipe na celotnem območju Republike Slovenije; od tega je 12 evropsko pomembnih, 8 habitatnih tipov pa se varuje v okviru omrežja Natura 2000. Habitatni tipi, ki se prednostno ohranjajo v ugodnem stanju so:

- kraška presihajoča jezera in polja, v dolinskem delu območja,
- brinovje kot faza zaraščanja suhih travnišč, mestoma v dolinskem delu območja in v predgorju Javornikov,
- srednjeevropska suha in polsuha travnišča s prevladujočo vrsto *Bromus erectus*, mestoma v dolinskem delu območja in v predgorju Javornikov,
- vzhodnosubmediteransko (submediteransko-ilirska) suha in polsuha travnišča, v dolinskem delu območja in v predgorju Javornikov,
- mokrotni mezotrofni in evtrofni travniki ali pašniki, mestoma ob reki Pivki in na presihajočih jezerih,
- oligotrofni mokrotni travniki z modro stožko in sorodne združbe, na presihajočih jezerih, ob reki Pivki jugozahodno od Klenika in v okolici Jurišč,
- nitrofilni gozdni robovi in vlažno obrečno visoko steblikovje, en sam fragment kartiran ob reki Pivki vzhodno od Pivke,
- mezotrofni do evtrofni gojeni travniki, v dolinskem delu območja in v predgorju Javornikov,
- ilirski bukovi gozdovi, predstavljajo večinski habitatni tip na Javornikih,
- javorovi, jesenovi, brestovi in lipovi gozdovi v grapah in na gruščnatih pobočjih, pojavljajo se na Javornikih, na širšem območju Dedne in Bičke gore,
- termofilni hrastovi gozdovi, mestoma bolj v dolinskem delu območja, in v predgorju Javornikov na toplih južnih legah,
- termofilni gozdovi mešanih listavcev, mestoma bolj v dolinskem delu območja, in v predgorju Javornikov na toplih južnih legah,
- obrečna vrbovja, ob reki Pivki pri Slovenski vasi,
- bela vrbovja, ob reki Pivki severovzhodno od Zagorja,
- apnenčaste ali dolomitne stene z vegetacijo skalnih razpok, na Šilentabru in na Gradcu (Jurišče) in
- jame, na kraškem delu območja.

Rastlinstvo

Območje Zgornje Pivke pripada dvema fitogeografskima področjema: submediteranskemu in dinarskemu.

Pri popisu flore in vegetacije pivških jezer je bilo ugotovljenih 182 vrst višje razvitih rastlin (Lovka 2000). Med popisanimi rastlinami so bile tudi ogrožene vrste kot npr. robati luk (*Allium angulosum*) in ilirski meček (*Gladiolus illyricus*), ki uspevata na Petelinjskem, Palškem, Velikem in Malem Drskovškem ter Malem Zagorskem jezeru in sibirski perunika (*Iris sibirica*) na Petelinjskem jezeru. Slednja sta tudi zavarovana. Zavarovan je tudi močvirski svišč (*Gentiana pneumonanthe*), ki rase na Petelinjskem, Palškem, Velikem Drskovškem in Malem Drskovškem jezeru.

Floristično najpomembnejša območja jezer so Petelinjsko, Palško, Veliko in Malo Drskovško jezero (Lovka 2000). Gre za velik kompleks suhih, polsuhih in občasno poplavljenih travišč, ki dajejo življenjski prostor številnim rastlinskim vrstam. Na Velikem in Malem Drskovškem jezeru in deloma na Petelinjskem jezeru je razvita združba *Gladiolo-Molinietum*, ki je pri nas zelo redka in ogrožena. Predvsem na Petelinjskem jezeru so razviti obsežni sestoji združbe *Allium angulosum* ass., ki je sicer lahko lokalno razširjena, vendar je v Slovenji ogrožena. Na Petelinjskem jezeru je razvita združba *Deschampsio-Plantaginetum altissimae*, ki je v Sloveniji redka in ogrožena. Na presihajočih jezerih uspeva več vrst (robati luk (*Allium angulosum*), klobčasta zvončnica (*Campanula glomerata*), celolistni srobot (*Clematis integrifolia*), jesenski podlesek (*Colchium autumnale*), močvirski svišč (*Gentiana pneumonanthe*), ilirski meček (*Gladiolus iliricus*), dolgolistni pajetičnik (*Pseudolysimachion longifolium*), zdravilna strašnica (*Sanguisorba officinalis*), visoka vijolica (*Viola elatior*)), ki so zaradi okrasne vrednosti potencialno ogrožene (zaradi trganja ter nabiranja in izkopavanja za vrtnarske in druge komercialne namene). S podrobnejšimi raziskavami bi lahko odkrili več zanimivih in morda tudi novih združb, saj je ta del Slovenije fitocenološko še slabo raziskan.

Tudi suhi travniki predstavljajo habitat ogroženih in zavarovanih vrst. Po bogastvu le teh izstopajo travniki na Sveti Trojici, kjer uspevajo vrste: peresasta bodalica (*Stipa pennata*), bratinski košutnik (*Gentiana lutea* ssp. *symphyandra*), kojniška perunika (*Iris sibirica* ssp. *erirrhiza*), brstična lilija (*Lilium bulbiferum*), turška lilija (*Lilium martagon*). Na suhih travnikih pa uspevajo tudi gorski kosmatinec (*Pulsatilla montana*), krvavordeči klinček (*Dianthus sanguineus*) ter narcise (*Narcissus* sp.). Od orhidej smo zabeležili čeladasto kukavico (*Orchis militaris*), navadno kukavico (*Orchys morio*), pikastocvetno kukavico (*Orchys ustulata*), piramidasti pilovec (*Anacamptis pyramidalis*) (Fajdiga, neobjavljeno).

Javornike porašča gozd, ki tvori skupaj z gozdovi na Hrušici, Nanosu in Trnovskim gozdom ter Snežnikom in kočevskimi gozdovi del ene najobsežnejših strnjjenih gozdnih površin v tem delu Evrope. Od drevesnih vrst prevladujejo bukev, sledijo ji jelka in plemeniti listavci, ki odvisno od reliefnih, edafskih in klimatskih razmer gradijo različne gozdne združbe. Smreka naravno naseljuje le hladna rastišča v mraziščih. Največje površine Javornikov porašča dinarski jelovo-bukov gozd ki na Snežniško-Javorniškem pogorju prevladuje. Večinoma se razteza med 700 in 1100 m nadmorske višine. Prevladujejo naravni gozdovi, delež spremenjenih gozdov, večinoma smrekovih nasadov, je majhen.

Južna, zahodna in jugozahodna pobočja Javornikov so zaradi vplivov sredozemskega podnebja v spodnjem delu večinoma zelo suha in topla, zaradi plitvih tal pa tudi precej kamnita. Tu uspevajo sekundarni gozdovi črnega gabra in hrastov, med katerimi sta najpogostejša cer in graden. Podobno kot na Krasu, so bili tudi gozdovi na Zgornji Pivki nekoč močno izkrčeni za pašnike. Sredi 19. stoletja so se začela velika pogozdovanja s črnim borom. Najstarejši borovi sestoji se sedaj že redčijo, v spodnjem sloju pa se pojavljajo domače drevesne vrste toploljubnih listavcev.

Živalstvo

Živalstvo obravnavanega območja je pestro. Vzrok je v različnih dejavnikih, zlasti pa v geografski legi na prehodu med submediteranskim in celinskim delom Slovenije.

Od **mehkužcev** je pomembna najdba evropsko ogroženega in zavarovanega ozkega vretenca (*Vertigo angustior*) v Zagorju. Vrsta je prebivalka močvirnih travnikov in dolinskih logov, živi tudi v stelji obvodnih grmišč, lahko pa živi tudi v popolnoma suhih habitatih, kot so suhi gozdovi (Slapnik, 2009).

Pri inventarizaciji **vodne favne** v pivških presihajočih jezerih so raziskovalci odkrili, da favna ni zelo bogata, se pa v njej pojavljajo zanimive vrste. Na območju pivških jezer je bilo najdenih 18 vrst in podvrst (Pipan 2005). Od tega so štiri vrste ogrožene, ena pa je tudi zavarovana. Vse najdene vrste spadajo med **nižje rake** (škrgonosci, vodne bolhe, ceponožni raki, rakci enakonožci in postranice ter dvoklopniki). Med raki, ki so bili najdeni na območju pivških jezer so vsaj trije endemiti, dve vrsti pa imata tukaj edino nahajališče v Sloveniji. Vrsti *Branchypus schafferi* in *Diaptomus cyaneus* sta relativno pogosti vrsti v Evropi, v Sloveniji pa sta Petelinjsko in Veliko drskovško jezero njuni edini nahajališči. Petelinjsko jezero je zelo pomembno za obstoj 12-15 mm velike vrste rakca imenovanega kraški škrgonožec (*Chirocephalus croaticus*). Vrsta je endemna in ozko razširjena. Rakec je bil opisan iz mlak v spodnjem toku reke Neretve na Hrvaškem, vendar ga tam niso več našli. Trenutno se rakec najde v Petelinjskem jezeru in v Jerodovcih. Ob ugodnih razmerah se vrsta pojavlja masovno (Pipan 2005). Vodna favna pivških jezer je visoko specializirana, povsem prilagojena na ekstremne presihajoče razmere. Pipan (2005) ocenjuje, da gre v primeru pivških presihajočih jezer za dokaj neraziskano področje, ki skriva veliko, morda tudi za znanost novih vrst.

Številne jame so habitat **jamskih živali**. Od pravih jamskih vrst sta bila v Matijevi jami na Palškem jezeru najdena raka *Diacyclops charon* in *Asellus aquaticus cavernicolus*. V Mrzli jami na Javorniku so bile najdene postranice (*Niphargus* sp.) (Presetnik s sod. 2007). Golobina na Dolnjih Ravnah je edino znano nahajališče ogrožene vrste **dvojnonoge** *Haasia hadzii* (Sket 2000).

Pri raziskavah **hroščev** na pivških presihajočih jezerih so našli 211 vrst (Drovenik 2000, Polak 2005), pričakujejo pa nekajkrat več vrst. Favniško sta najbolj zanimiva Palško in Petelinjsko jezero. Večina raziskanih vrst so v Sloveniji razmeroma pogoste in niso ogrožene. Najdenih je bilo 6 novih vrst za favno Slovenije. Vodni hrošč *Hydroporus zimmermanni* ima na Petelinjskem jezeru tipsko nahajališče. Iz Parske golobine je znana vrsta jamskega hrošča *Laemostenus cavicola cavicola*. Po obstoječih podatkih je bilo na območju parka zabeleženih 6 ogroženih vrst, 7 vrst je zavarovanih, 3 vrste so evropsko pomembne, za bukovega kozlička je bilo opredeljeno Natura območje.

Pri pregledih območja pivških jezer (Verovnik, 2000) je bilo zabeleženih 88 vrst **metuljev**. Po številu vrst prednjači Palško jezero (70), sledijo mu Petelinjsko (59),

Malo Drskovško (53), Veliko Drskovško (48) in Malo Zagorsko jezero (43). Polak (2005) je seznam dopolnil na 106 vrst. Na območju pivških presihajočih jezer živi tako polovica v Sloveniji opaženih vrst metuljev kar priča o pestrosti favne na tem območju. Od metuljev je 24 vrst ogroženih, 8 vrst je zavarovanih, 6 vrst je evropsko pomembnih, za štiri od njih je bilo opredeljeno tudi Natura območje.. Glavni razlog za raznovrstnost metuljev na pivških jezerih je poleg ekstenzivne rabe travniških površin na tem območju, tudi geografska lega med submediteranskim in celinskim delom Slovenije. Tako na južnih pobočjih nad občasno poplavljenimi površinami, kjer prevladujejo delno zaraščeni travniki s termofilno vegetacijo, najdemo tipične toploljubne vrste kot npr. okarje okraști košeničar (*Arethusana arethusana*), rjasti gozdnik (*Hipparchia semele*) in temna ognjenka (*Pyronia tithonus*), pisančka lučnikov pisanček (*Melitaea trivialis*) in dvopiki livadar (*Brenthis hecate*); ter modrina modri kratkorepec (*Everes alcetas*). Zaradi oblice različnih cvetočih rastlin je ta tip habitata najbogatejši. V občasno poplavljenem delu in na bolj senčnih, pogosto gozdnatih pobočjih, pa najdemo tipične mezofilne in nekatere tipične močvirske vrste. Na Velikem Zagorskem jezeru (Verovnik 2000) in na travnikih ob reki Pivki (Zakšek s sod. 2012) je bil najden strašničin mravljiščar (*Maculinea teleius*).

Od **dvoživk** je bilo na območju predlaganega parka zabeleženih 10 vrst. Vse vrste so ogrožene in zavarovane, 7 je evropsko pomembnih, za človeško ribico je bilo opredeljeno tudi Natura območje. V občasni lužah in mlakah na pašnikih v okolici jezer se mrestijo: navadna krastača (*Bufo bufo*), rosnica (*Rana dalmatina*), sekulja (*Rana temporaria*), hribski urh (*Bombina variegata*) in zelena rega (*Hyla arborea*) (Polak 2005). Zaradi pomanjkanja površinskih vod so ljudje zgradili kale, ki predstavljajo habitat različnih vrst. V kalih v Drskovčah, Zagorju in na Juriščah sta bila zabeležena hribski urh in veliki pupek (*Triturus carnifex*). V kalu v Zagorju je bila zabeležena zelena rega. Navadni pupek (*Lissotriton vulgaris*) je znan iz dveh kalov v okolici Juršč. Iz okolice Juršč je znano tudi eno nahajališče planinskega pupka (*Mesotriton alpestris*). Rosnica je znana iz kala v Drskovčah. Kraško vodno podzemlje predstavlja habitat človeške ribice (*Proteus anguinus*). Ta je bila najdena v Matijevi jami ter v strugi izvirnega dela reke Pivke pri Zagorju. Od dvoživk je bilo tako na območju predlaganega parka zabeleženih 10 vrst. Vse vrste so ogrožene in zavarovane, 7 je evropsko pomembnih, za človeško ribico je bilo opredeljeno tudi Natura območje.

Na obravnavanem območju je bilo zabeleženih 9 vrst **plazilcev** od katerih so vsi ogroženi in zavarovani, 7 od njih je tudi evropsko pomembnih. Med kuščarji tega območja so najštevilnejši zelenci (*Lacerta viridis*), redkeje vidimo pozidne kuščarice (*Podarcis muralis*). Na območju je pogosti tudi slepec (*Anguis fragilis*). Od kač so na jezerih prisotni modras (*Vipera amodytes*), smokulja (*Coronela austriaca*) in belouška (*Natrix natrix*). V pivški kotlini živita še gož (*Elaphe longissima*) in črnica (*Coluber viridiflavus*) (Polak 2005).

Na obravnavanem območju je bilo zabeleženih 133 vrst **ptic** (Polak 2005, Denac s sod. 2011a, Polak 2007, Božič s sod. 2008, Rubinić s sod. 2007), od katerih je 78 nedvoumni in možni gnezdilk. 116 vrst je ogroženih, 129 vrst je zavarovanih, 59 vrst je evropsko pomembnih, za 20 vrst je bilo opredeljeno tudi Natura območje. Obsežni bukovo jelovi gozdovi nudijo ugodne razmere za kozačo (*Strix uralensis*) za katero so bile ugotovljene zelo visoke gostote (do 6 parov na 10 km²), koconogega čuka (*Aegolius funereus*), malega skovika (*Glaucidium passerinum*), gozdnega jereba (*Bonasa bonasia*). Slabše je stanje divjega petelina (*Tetrao urogalus*), ki je imel na celotnem območju Snežnika in Javornikov konec devetdesetih let aktivna le še štiri rastišča. Jelovi gozdovi v fazi debeljaka z visokim deležem odmrlih stoječih dreves so

habitat triprstega detla (*Picoides tridactylus*) (Poročanje 2009). Na močvirnih travnikih v dolini Pivke gnezdi kosec (*Crex crex*), ki se pojavlja tudi na suhih travnikih na južnih obronkih Snežnika. Kosca tu spremljajo repaljščica (*Saxicola rubetra*), poljski škrjanec (*Alauda arvensis*), rjava penica (*Sylvia communis*) in veliki strnad (*Miliaria calandra*). Redkejša je pisana penica (*Sylvia nissoria*), ki pa ponekod, npr. na Palškem jezeru gnezdi v velikih gostotah. Na travnikih lovi kačar (*Circaetus galicus*). Zabeležena sta bila tudi planinski orel (*Aquila chrysaetos*) in beloglavi jastreb (*Gyps fulvus*). Ko se dvignemo nad dno doline, najdemo podhujko (*Caprimulgus europaeus*), smrdokavro (*Upupa epops*), kotorno (*Coturnix coturnix*). Suhi skalnati travniki nad dnom doline so habitat slegurja (*Monticola saxatilis*) (Polak 2003). Za pivška jezera je Tome (2000) ugotovil, da po pestrosti ptičjih vrst izstopata predvsem Palško in Petelinjsko jezero. Na Palškem jezeru dosejajo zelo visoke gnezditvene gostote pisana penica, siva penica, veliki strnad in rjavi srakoper. Slednji ima veliko gostoto tudi na Petelinjskem jezeru. Veliki gostoti za relativno majhno površino Palškega jezera imata tudi kosec in prepelica, repaljščica, sicer pogost gnezdilec na notranjskem, pa na jezerih ne gnezdi. Glede vodnih ptic jezera verjetno služijo bolj kot počivališče in ne kot dolgotrajnejše zatočišče ali celo prezimovališče. Zaradi presihajočega značaja je v njih malo hrane živalskega izvora. Na jezerih so opazili vodne vrste: polarni slapnik (*Gavia arctica*), črnogri ponirek (*Podiceps nigricollis*), čopasti ponirek (*Podiceps cristatus*), mlakarice (*Anas platyrhynchos*), žvižgavke (*Anas penelope*), dolgorepe race (*Anas acuta*), kreheljc (*Anas crecca*), žličarica (*Anas clypeata*), čopasta črnica (*Aytia fuligula*), sivka (*Aythya ferina*), navadni zvonec (*Bucephala clangula*), sive čaplje (*Ardea cinerea*), velika bela čaplja (*Egretta alba*), čapljica (*Ixobrychus minutus*) (Kmecl in Rižnar 1995, Polak 2005)). Med gnezdikami na jezerih ne pričakujemo večjih dopolnitev števila ptic, pričakuje pa se nadgraditev seznama (priloga 3, tabela 3.9) s pticami na selitvi. Pivška kotlina predstavlja ugodno selitveno pot oziroma koridor med visokogorjem Snežnika in Javornikov na eni ter Hrušice in Nanosa na drugi strani.

Za **velike zveri** volka (*Canis lupus*), risa (*Lynx lynx*) in medveda (*Ursus arctos*) so Javorniki posebej pomembni kot del snežniško-javorniškega masiva v povezavi s kočevskimi gozdovi in gozdovi Gorskega kotarja, saj sestavljajo največji strnjen redko poseljen gozdni kompleks, ki je primarni habitat velikih zveri. V Parjah je zabeleženo pojavljanje šakala (*Canis aureus*). Na jezerih se stalno pojavljata zlasti volk in medved, divja mačka (*Felis silvestris*) pa tu stalno živi (Polak 2005).

Kot prezimovališče **netopirjev** je pomembna Trnska jama kjer sta bila na prezimovanju zabeležena mali (*Rhinolophus hipposideros*) in veliki podkovnjak (*Rhinolophus ferrumequinum*). V Javornikih so bili zabeleženi dvobarvni netopir (*Vespertilio murinus*), Nathusijev netopir (*Pipistrellus nathusi*), belorobi netopir (*Pipistrellus pipistrellus*) in dolgokrili netopir (*Miniopterus schreibersii*) (Presetnik s sod. 2011). Na območju javorniških gozdov v okviru območja Nature 2000 varujemo tudi mulastega ali širokouhega netopirja (*Barbastella barbastellus*).

Od divjadi se na območju pojavljajo srnjad (*Capreolus capreolus*), jelenjad (*Cervus elaphus*), divji prašič (*Sus scrofa*), gams (*Rupicapra rupicapra*), lisica (*Vulpes vulpes*), kuna zlatica (*Martes martes*) in kuna belica (*Martes foina*), jazbec (*Meles meles*), poljski zajec (*Lepus europaeus*) in polh (*Glis glis*).

3.3 Krajina

Izhajajoč iz Regionalne razdelitve krajinskih tipov v Sloveniji (Kraške krajine notranje Slovenije... 1998) je območje, predlagano za zavarovanje, del dveh krajinskih podenot, to je podenote Zgornja Pivka in podenote Snežnik z Javorniki.

V območju zgornjega toka reke Pivke, še posebej v kraškem svetu njenega vzhodnega obrobja, so ohranjeni kakovostni krajinski vzorci. Dolina Pivke je manj izrazita kraška mokrotna dolina. Ravninski svet ob reki je mestoma zamočvirjen, mestoma pa obdelan v značilnih pasovih kraških polj ter obdan s suhimi kraškimi gmajnami. Na očiščenem svetu kraških travnikov izstopajo značilni kraški geomorfološki pojavi – vrtače - z redkim rastlinjem – osamelimi drevesi in grmovjem. Presihajoča jezera odlikuje poseben vzorec zelene ravnice brez višjega rastlinja.

Za Javornike je značilna visoka stopnja naravne ohranjenosti razprostranjenih gozdnih območij. Prevladujeta dva krajinska vzorca, gozd na kopastem sredogorju in pašniki na zahodnih travnatih pobočjih.

Značilna kulturna krajina Zgornje Pivke, ki jo je skozi stoletja bistveno oblikoval človek na eni strani in naravno ohranjeno gozdno območje Javornikov na drugi strani bistveno označujeta krajinsko podobo območja kot celote.

4. OBMOČJA Z NARAVOVARSTVENIM STATUSOM

Na obravnavanem območju ležijo naslednja območja s statusom po Zakonu o ohranjanju narave:

4.1. Zavarovana območja

Ime: Presihajoča jezera zgornje Pivke – Palško, Petelinjsko, Veliko in Malo Drskovško jezero

Uradna objava: Odlok o razglasitvi kulturnih in zgodovinskih spomenikov ter naravnih znamenitosti na območju občine Postojna. 1984, Uradne objave, 29, 337-339.

Status: naravni spomenik

Kratka oznaka: Palško, Petelinjsko, Veliko in Malo Drskovško jezero so presihajoča (epizodna) jezera, ki predstavljajo tip jezera z disperznim pritokom in odtokom v dno, voda se zadržuje le ob večjem deževju. Območja jezer so zanimive zoološke (vodna in podzemeljska favna) ter vegetacijsko (naplavna vegetacija) lokalitete.

Hidrološko in geomorfološko, botanično in zoološko zanimivi objekti regionalnega pomena (Strokovne osnove ... 1984).

Ime: Brezno pri Oglenicah nad kočo Debeli kamen

Uradna objava: Odlok o razglasitvi kulturnih in zgodovinskih spomenikov ter naravnih znamenitosti na območju občine Postojna. 1984, Uradne objave, 29, 337-339.

Status: naravni spomenik

Kratka oznaka: Vhod v brezno se odpira v vrtači približno 100 m pod cesto na Kalič. Pet metrov pod robom je zagozdena skala, ki tvori naravni most. Do prve police je 190 m navpičnice, na dno pa pridemo preko 24 m navpične stopnje. V vodoravne preseku je brezno lečaste oblike. Polico in dno prekriva grušč. Po močnejšem deževju se na globini približno 80 m pojavi slap, ki pada dokler se jezero polni.

Speleološko in hidrogeološko pomemben jamski objekt. Regionalni pomen (Strokovne osnove ... 1984).

Ime: vplivno območje Regijskega parka Škocjanske jame

Uradna objava: Zakon o regijskem parku Škocjanske jame (Uradni list RS, št. 57/96, 63/97).

Status: vplivno območje zavarovanega območja

Kratka oznaka: Celotno vplivno območje obsega porečje Reke. Na območju, predlaganem za zavarovanje je le majhen del vplivnega območja in sicer ob zahodni meji načrtovanega zavarovanega območja (zahodno pobočje Tabora, južno od naselja Pivka).

4.2. Naravne vrednote

Številni naravni pojavi so varovani kot naravne vrednote. Na območju je 117 naravnih vrednot. Največ je jam, nekaj je starih dreves izjemnih dimenzij, najbolj poznana pa so presihajoča jezera. Na Javornikih so varovani nekateri posebej dobro ohranjeni predeli jelovo – bukovega gozda.

Seznam naravnih vrednot z identifikacijsko številko, imenom, pomenom, zvrstjo in kratko oznako, pri nekaterih naravnih vrednotah pa tudi opisom naravne vrednote in stanjem je v Prilogi 1.

4.3 Območja ohranjanja biotske raznovrstnosti

Ekološko pomembno območje Osrednje območje življenjskega prostora velikih zveri - Ident.št. 80000

Osrednje območje življenjskega prostora velikih zveri rjavega medveda, volka in risa obsega Trnovski gozd, Nanos, Hrušico, Javornike, Snežnik in Kočevsko, ki tvorijo največje sklenjeno območje gozda pri nas. Območje predvidenega parka vključuje jugozahodni del osrednjega območja življenjskega prostora velikih zveri.

Ekološko pomembno območje Snežnik - Pivka - Ident.št. 51200

Območje obsega jugovzhodni del visokih dinarskih planot, ki jih poraščajo dinarski bukovo-jelovi gozdovi na eni največjih sklenjenih gozdnih površin pri nas. Na obrobju prevladujejo obsežna suha travišča, na območju presihajočih jezer Zgornje Pivke pa vlažni travniki. Za celotno območje je značilna velika raznolikost habitatnih tipov med katerimi so tudi tisti, ki se prednostno ohranjajo. Gozdovi, travišča in drugi habitati so življenjski prostor številnih redkih in ogroženih rastlinskih in živalskih vrst (Priloga 2). Tu je osrednji življenjski prostor velikih zveri.

Območje predvidenega parka predstavlja osrednji ekološko pomembnega območja Snežnik – Pivka.

Ekološko pomembno območje Matijeva jama - Ident.št. 50155

Stopnjasto brezno s funkcijo estavele, ki ob naraščanju vode deluje kot bruhalnik, ob upadanju vode pa kot požiralnik. Je najmočnejši izvir Palškega jezera. V jami so že večkrat opazili človeške ribice. Jama se nahaja na robu Palškega jezera.

Območje Nature 2000 (Posebno ohranitveno območje, SCI) Javorniki - Snežnik - Ident. št. SI3000231

Na posebnem ohranitvenem območju Javorniki - Snežnik varujemo 14 rastlinskih in živalskih vrst ter 12 habitatnih tipov. Natura območje v občini Pivka je pomembno zlasti za 7 habitatnih tipov in 12 živalskih vrst:

Habitatni tipi:

3180* Presihajoča jezera

5130 Sestoji navadnega brina (*Juniperus communis*) na suhih traviščih na karbonatih

6430 Nižinske in montanska do alpske hidrofilne robne združbe z visokim steblikovjem
 62A0 Vzhodna submediteranska suha travišča (*Scorzoneretalia villosae*)
 91K0 Ilirski bukovi gozdovi (*Fagus sylvatica* (Aremonio-Fagion))
 9180* Javorovi gozdovi (*Tilio acerion*) v gapah in na pobočnih gruščih
 8310 Jame, ki niso odprte za javnost

Živalske vrste:

Metulji: močvirski cekinček (*Lycaena dispar*)
 travniški postavnež (*Euphydryas aurinia*)
 strašnični mravljiščar (*Maculinea teleius*)
 črtasti medvedek (*Callimorpha quadripunctaria**)
 Hrošči: drobnovratnik (*Leptodirus hochenwarti*)
 bukov kozliček (*Morimus funereus*)
 alpski kozliček (*Rosalia alpina*)
 Dvoživke: človeška ribica (*Proteus anguinus**)
 Netopir: širokouhi ali mulasti netopir (*Barbastella barbastellus*)
 Velike zveri: navadni ris (*Lynx lynx*)
 volk (*Canis lupus**)
 rjavi medved (*Ursus arctos**)

Obravnavano območje je pomembno tudi za evropsko ogroženo vrsto netopirja: mali podkovernjak (*Rhinolophus hipposideros*) in dvoživke: veliki pupek (*Triturus carnifex*)
 Vrsti sta predlagani za vključitev v seznam kvalifikacijskih vrst Nature 2000 Javorniki – Snežnik.

Znak * pomeni prednostno živalsko vrsto ali prednostni habitatni tip.

Območje Nature 2000 (posebno območje varstva, SPA) Snežnik - Pivka - Ident. št. SI5000002

Na posebnem območju varstva Snežnik – Pivka varujemo 24 ptičjih vrst, zlasti za 23 vrst je pomembno tudi obravnavano območje v občini Pivka:

beloglavi jastreb (*Gyps fulvus*)
 kosec (*Crex crex*)
 divji petelin (*Tetrao urogallus*)
 gozdni jereb (*Bonasa bonasia*)
 hribski škrjanec (*Lullula arborea*)
 kačar (*Circaetus gallicus*)
 koconogi čuk (*Aegolius funereus*)
 kosec (*Crex crex*)
 kozača (*Strix uralensis*)
 pisana penica (*Sylvia nisoria*)
 pivka (*Picus canus*)
 planinski orel (*Aquila chrysaetos*)
 podhujka (*Caprimulgus europaeus*)
 prepelica (*Coturnix coturnix*)
 repaljščica (*Saxicola rubetra*)
 rjava cipa (*Anthus campestris*)
 rjavi srakoper (*Lanius collurio*)

slegur (*Monticola saxatilis*)
smrdokavra (*Upupa epops*)
sokol selec (*Falco peregrinus*)
sršenar (*Pernis apivorus*)
triprsti detel (*Picoides tridactylus*)
velika uharica (*Bubo bubo*)

Na tem območju se pojavljajo (oz. se njihovo pojavljanje pričakuje) še nekatere druge evropsko ogrožene vrste (Denac s sod. 2011a), ki so predlagane za vključitev v območje Nature 2000: poljski škrijanec (*Alauda arvensis*), rjavi lunj (*Circus aeroginosus*), močvirski lunj (*Circus pygarius*), belohrbti detel (*Dendrocopos leucotos*), črna žolna (*Dryocopos martius*), skalni strnad (*Emberiza cia*), mali skovik (*Glaucidium passerinum*), veliki strnad (*Miliaria calandra*), veliki skovik (*Otus scops*) in mala tukalica (*Porzana parva*).

5. DEJAVNIKI OGROŽANJA

Območje, predlagano za zavarovanje vključuje dela dveh različnih naravnogeografskih enot.

Današnja podoba območja presihajočih jezer Zgornje Pivke je ustvaril sonaraven preplet človekovih dejavnosti z naravo. Poplavni svet se močno in neposredno odraža v življenju ljudi. Prilagoditev naravnim razmeram se najbolj kaže v poselitvi in kmetijstvu kot osnovni rabi tega prostora. Povsem drugačni so Javorniki. Visoka kraška planota je neposeljena in povsem pokrita z gozdom. Osnovno rabo tega prostora predstavlja gozdarstvo.

Opuščanje kmetijstva je v zadnjih desetletjih, tako kot večino Slovenije, zajelo tudi Zgornjo Pivko. Njiv je vedno manj, pašniki se zaraščajo, v pokrajini prevladujejo gozdne površine in travniki.

Del območja presihajočih jezer Zgornje Pivke in celotno območje Javornikov je že desetletja v uporabi kot vadišče za vojaške dejavnosti, tudi danes kot del Osrednjega vadišča slovenske vojske Postojna, iz česar izhajajo omejitve v rabi prostora in okoljska tveganja v prostoru.

V kolikor se dejavnosti izvajajo na neustrezen način in ne upoštevajo naravnih danosti oz. procesov v naravi, lahko negativno vplivajo na izjemne naravne pojave in procese ter celo ogrozijo njihov potek in obstoj, vplivajo tudi na zmanjšanje biotske raznovrstnosti.

V nadaljevanju podajamo morebitne dejavnike ogrožanja v sklopu posameznih dejavnosti.

1. Kmetijstvo

Kmetijstvo je tista dejavnost, ki daje prostorske in vidne značilnosti območju presihajočih jezer Zgornje Pivke. Prevladuje tradicionalna kmetijska raba, ki ustvarja ekološko bogato krajino, ki jo odlikuje pestrost vrst in življenjskih okolij. Ta je prostorsko in vidno pestra in za vzdrževanje življenjskih okolij nekaterih ogroženih vrst nujna. Na podlagi temeljito preučenih geoloških, hidroloških in geomorfoloških lastnosti območja v zadnjih desetletjih ter rezultatov že izvedenih regulacij v preteklosti, ki niso bistveno omilile poplav, lahko sklepamo, da se bo nadaljnja kmetijska raba območja razvijala v smislu prilagajanja naravnim značilnostim območja in ne obratno in da posegov v smislu osuševanja območja ne bo.

Potencialno ogroženost območja presihajočih jezer Zgornje Pivke in območja ob reki Pivki bi lahko predstavljala intenzifikacija kmetijske dejavnosti, ki bi terjala večje, uravnane in intenzivnemu kmetijstvu prilagojene površine (npr. hidromelioracije, agromelioracije, gnojenje). Vplivi bi se lahko pokazali v spremenjenih hidroloških lastnostih območja, reliefni izoblikovanosti površja in zmanjšanju oz. izginjanju nekaterih življenjskih okolij in nanje vezanih ogroženih rastlinskih in živalskih vrst.

Z intenzivno košnjo, gnojenjem in rabo zaščitnih sredstev bi sedanja ekstenzivna travišča prehajala v intenzivna travišča, ki so vrstno revnejša. Podobne posledice ima lahko prekomerna paša.

Gnojenje in raba zaščitnih sredstev lahko povzročata onesnaževanje vode in s tem posledično kraškega podzemlja v zaledju pomembnih virov pitne vode.

Grožnjo biotski raznovrstnosti bi predstavljalo tudi gojenje gensko spremenjenih rastlin, ki imajo možnost razmnoževanja.

Opuščanje kmetijske rabe ima za posledico zaraščanje s čimer se zmanjšujejo travnate površine in s tem tudi življenjski prostor nanje vezanih rastlinskih in živalskih vrst. Ekstenzivni mokrotni travniki, predvsem na območju jezer se zaradi opuščanja košnje zaraščajo z grmovnimi vrstami (črni trn ...).

Travišča kot habitate ogroženih rastlinskih in živalskih vrst ogroža tudi prepogosta in prezgodnja košnja, to je preden odcveti in semeni večina travniških rastlin in preden se zaključijo razmnoževalne aktivnosti, vzreja mladičev in razvoj negibljivih ali slabo gibljivih razvojnih oblik živali. Modernizacija kmetijstva in z njo povezani drugačni načini spravila krme pomembno vplivajo na rastline in živali; npr. košnja z rotacijsko kosilnico, ki močno poveča smrtnost nevretenčarjev, baliranje, ki preprečuje normalno semenitev.

Zaradi kmetijskih subvencij, ki so vezane na površino, se ponekod v zadnjem času prekomerno odstranjuje mejice in posamičnih skupin drevja in grmovja (mejice se namreč izločijo iz površine GERKa, če njihova širina presega 2m). S tem se uničuje življenjski prostor nekaterih ogroženih živalskih vrst.

Gradnja enostavnih in nezahtevnih objektov (pomožnih kmetijsko – gozdarskih objekti) na kmetijskih površinah pomeni obremenitev za prostor, še posebej, če ni namenjena primarni dejavnosti, to je kmetijstvu in je neustrezno locirana in izvedena na neprimeren način (dimenzije, materiali, oblika ...).

Ograjevanje pašniških površin, ki je sicer zaradi pašništva in zaščite pred velikimi zvermi nujno, predstavlja motnjo za prostoživeče živali. V nekaterih primerih (ograje iz različnih materialov, različnih dimenzij, slabo vzdrževane ograje ...) pomenijo vidno motnjo v prostoru in predstavljajo nevarnost, pa tudi ne služijo svojemu namenu.

2. Gozdarstvo

Gozdarstvo je spričo obsežnih gozdnih površin na Javornikih izjemno pomembna dejavnost. Neustrezno gospodarjenje in velika gostota gozdnih prometnic bi lahko negativno vplivala na stabilnost gozdnega ekosistema. Ta se danes zagotavlja z ustreznim gospodarjenjem, ki se načrtuje z gozdno gospodarskimi načrti (Gozdno gospodarski načrt za GGE Javornik, Jurjeva dolina, Baba – Debela gora, Jezerščak, Hrašče - Osojnica).

Velika gostota gozdnih prometnic pomeni obremenitev gozdnega prostora vključno z vplivi povečanega motornega prometa ne zgolj zaradi gospodarjenja temveč tudi zaradi obiskovanja. To predstavlja motnjo zlasti za tiste živalske vrste, ki so posebej občutljive na hrup.

Gradnja enostavnih in nezahtevnih objektov (pomožnih kmetijsko – gozdarskih objekti) na gozdnih površinah pomeni obremenitev za prostor, še posebej, če ni namenjena primarni dejavnosti, to je gozdarstvu in je neustrezno locirana in izvedena na neprimeren način (dimenzije, materiali, oblika ...).

Vpliv na gozdne sestoje se pričakuje tudi zaradi podnebnih sprememb, predvsem v obliki pogostejših ujm, pa tudi v spremembi deleža drevesnih vrst in sicer v korist bukvi.

3. Lovstvo

Stanje v populacijah divjadi je po podatkih iz načrtov LUO Notranjsko v glavnem dobro. Vse vrste divjadi so v ugodnem stanju in v labilnem ravnotežju s svojim življenjskim okoljem. Vitalnost populacij divjadi je ugodna, s trendom blagega naraščanja številčnosti. Negativni medsebojni vplivi posameznih vrst so minimalni in v glavnem pričakovani (Lovsko upravljavski načrt za IV. Notranjsko Lovsko upravljavsko območje 2011-2020, ZGS OE Postojna).

Gospodarjenje se izvaja na podlagi načrtov upravljana z divjadjo (LUN za IV. Notranjsko LUO 2011-20, ZGS OE Postojna; letni načrti za IV. Notranjsko LUO ter letni načrti za lovišče s posebnim namenom Jelen).

Neustrezno gospodarjenje z neupoštevanjem naravnih zakonitosti v (npr. prevelik odvzem, neupoštevanje ekoloških zahtev vrste ter nosilne sposobnosti habitatov posameznih vrst, itd.) v življenjskem okolju divjadi bi lahko negativno vplivalo na stabilnost in vitalnost populacij posameznih vrst.

4. Vodno gospodarstvo

Da bi preprečili poplave ob visokih vodah, so že pred 2. svetovno vojno strugo Pivke regulirali. Reguliran je bil skoraj celotni zgornji del reke Pivke in sicer v dolžini okoli 12,5 km, od izvira pa do mostu na Pivki pri kraju Selce. Struga poteka skoraj premočrtno, njeno dno in bregovi so uravnani in gladki. Regulirani so bili tudi pritoki v zgornjem delu. Kljub regulaciji poplav niso odpravili. Voda vre iz kraških tal tudi za nasipi, ti pa ob upadanju vode zavirajo odtok. Na nekaterih krajih so jih ponovno prekopali.

V zadnjem času večjih regulacij tu ni bilo. Posegi v struge so omejeni na vzdrževalna dela v strugi (npr. košnja) in ter na posege v brežine večinoma v primeru del na infrastrukturnih objektih (npr. cestni mostovi). Vzdrževalna dela se načrtujejo z letnimi programi vzdrževalnih del v okviru finančnih zmožnosti. Neustrezni posegi bi lahko vplivali na spremembo vodnega režima.

5. Vadišče slovenske vojske

Večji del območja, predlaganega za zavarovanje, leži v območju Osrednjega vadišča Slovenske vojske Postojna. Za navedeno območje je v postopku sprejemanja državni prostorski načrt (DPN OSVAD Postojna). Ta predvideva široko varnostno območje, ki bo prekrivalo velik del območja načrtovanega parka.

Predlog DPN upošteva in vključuje usmeritve za področje varstva narave (Naravovarstvene smernice za DPN za OSVAD Postojna, naloga št. 5-III-89/5-O-10/ACG, ZRSVN, OE Nova Gorica, april 2012). Ob neupoštevanju usmeritev in drugih okoljskih standardov se lahko poveča tveganje škodljivih vplivov na naravo.

6. Urbanizacija in infrastruktura

Pivka in tudi druga naselja ob cesti Postojna – Ilirska Bistrica – Jelšane so zaradi ugodne prometne dostopnosti vse bolj privlačna za poselitev in za razvoj gospodarskih ter storitvenih dejavnosti. Nenačrtna in nenadzorovana urbanizacija ima negativen vpliv, npr. zmanjšanje habitatov ogroženih vrst, povečano onesnaževanje vseh vrst, bistvena sprememba vidne podobe območja.

Večjih infrastrukturni objekti v vsakem primeru pomenijo obremenitev za prostor; na nekatera območja lahko imajo še dodaten negativen vpliv, npr. v kolikor bi potekali čez območje jezer ali čez strnjene gozdne površine Javornikov.

Načrtovana je nova avtocestna povezava v smeri iz Postojne proti Jelšanam oz. Hrvaški. V primeru izbire variante (Postojna 1), ki poteka vzhodno od reke Pivke bi lahko prišlo do bistvenih sprememb predvsem hidroloških lastnosti naravnih vrednot tudi širše (številni izviri, presihajoča jezera) in ne le hidroloških lastnosti reke Pivke. Parska golobina, Drskovška golobina in nekaj drugih jam, vse naravne vrednote državnega pomena v bližini vasi Parje, ki se nahajajo v neposredni bližini variante bi bile lahko z gradnjo avtoceste ogrožene.

Cestne povezave ločujejo življenjski prostor selečih se vrst dvoživk ter onemogoča nemoteno prehajanje osebkov iz enega dela njihovega življenjskega prostora v drugega. Posledica razdrobljenosti habitatov so majhne in izolirane populacije ogroženih vrst, ki hitreje podležejo negativnim vplivom na lokalnem nivoju. Dvoživke so najbolj ogrožene v času selitve med prezimovališči, mrestišči in poletnimi bivališči.

Neustrezno izvedeni elektrovi povečujejo tveganje za smrtnost ptic zaradi trkov. Zračne napeljave raznih vodov spreminjajo se vidno podobo pokrajine.

Komunalna infrastruktura še ni zadovoljivo urejena (zlasti čiščenje odpadnih voda).

7. Rekreacija

Območje Zgornje Pivke in deloma tudi Javornikov vse bolj predstavlja rekreacijsko območje in izletniško točko za okoliške prebivalce in druge obiskovalce. Preko območja potekajo številne makadamske poti in kolovozi, po katerih potekajo rekreacijskih dejavnosti: ježa, kolesarjenje, tek, pohodi ... Posebej obremenjujoče so hrupne ali kako drugače do okolja agresivne športne in rekreativne aktivnostih, kot je vožnja z motorji in štirikolesniki. Problematična je vožnja in parkiranje izven obstoječih poljskih poti in kolovozov, še posebej v času gnezdenja in vzreje mladičev. Posebej velja izpostaviti območje vrha pri cerkvi sv. Trojice nad Trnjem, kjer so travnate površine zaradi gradnje in parkiranja degradirane. Masovne oblike turizma in rekreacije tudi obremenjujejo in negativno vplivajo na naravno okolje, npr. na gozdni ekosistem.

V nadaljevanju obravnavamo tudi problem onesnaževanja in tujerodne vrste, ki so večinoma posledica človekovega delovanja.

8. Onesnaževanje (odlaganje odpadkov, onesnaževanje voda)

Ogroženost predstavljajo nelegalna in neurejena odlagališča odpadkov, ki z izpiranjem onesnažujejo podtalno vodo in prst. Zaradi onesnaževanja so ogroženi življenjski prostori vrst, kar vpliva na zmanjšano biotsko pestrost območja. Divja odlagališča raznovrstnih odpadkov (med katerimi je tudi veliko odpadnega gradbenega materiala) se nahajajo predvsem na robovih lokalnih poti in kolovozov in pomenijo tudi motnjo v vidni podobi območja.

Posledice aktivnosti na območju poligona za vojaško urjenje se kažejo predvsem na območju ob Petelinjskem in Palškem jezeru, ki je onesnaženo s številnimi ostanki

streliva, tudi še neeksplodiranega. Izpiranje ostankov streliva na območju vojaškega poligona tudi vpliva na onesnaženost podzemnih voda.

Jama Golobinja pri Palčju je znano odlagališče odpadkov. V njej je okoli 50 m³ klavničnih, kosovnih in komunalnih odpadkov (Prelovšek, ustno). Po pripovedovanju naj bi bile na dnu tudi mine. Nad Trnjem je več vrtač zasutih z odpadki in prekritih s prstjo in rastlinjem, ki predstavljajo realno grožnjo onesnaževanja podzemnih voda.

Naselja na območju Zgornje Pivke imajo izgrajen le majhen del kanalizacijskega omrežja kar bistveno vpliva na kakovost površinskih voda, ki se stekajo v Pivko kot tudi podzemnih voda. Podzemne vode onesnažuje tudi vnos pesticidov in gnojil na kmetijskih površinah. Grožnjo podtalnici predstavljajo gnojenje s preginitim blatom ali digestivom iz bioplinarn, gnojenje s kurjeki ... S tem so ogrožene tudi čiste občasne luže in mlake, ki so habitat izjemno ogroženih vrst rakov *B. schaferi* in *C. croaticus*.

Zaradi specifičnih lastnosti kraškega sveta onesnaženost voda vpliva na zmanjšanje biotske pestrosti ne le območja Zgornje Pivke temveč tudi porečja reke Ljubljanice.

Kraško podzemlje je zelo občutljivo kar se tiče onesnaženja, saj ima majhno samočistilno sposobnost. Onesnaženje na površju se hitro odraža v onesnaženju podzemlja. Onesnaženost vpliva tudi na habitate podzemnih vrst npr. ceponožnih rakov (Pipan 2005), človeške ribice... Zaradi onesnaženosti podtalnice sta ogroženi podzemni vrsti rakov: *Diacyclops charon* in jamski vodni osliček (*Asellus aquaticus cavernicolus*).

Potencialno grožnjo za onesnaženje podtalne vode predstavlja tudi vožnja z motornimi kolesi in štirikolesniki (razlitje olj ali goriva).

9. Tujerodne rastlinske vrste

Na gradbenih in degradiranih površinah se lahko pojavijo invazivne rastlinske vrste kot npr. ambrozija, kanadska zlata rozga ...

6. VARSTVO

6.1. Cilji zavarovanja

Osnovni cilji varstva so:

- ohraniti predvsem **geomorfološke in hidrološke značilnosti**:
 - ohraniti izjemne površinske in podzemne kraške pojave,
 - ohraniti obstoječ vodni režim;
- ohraniti **naravne procese** na območju;
- ohraniti **biotsko raznovrstnost** s poudarkom na varovanju ogroženih, zavarovanih in mednarodno varovanih prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst ter habitatnih tipov, ki se prednostno ohranjajo v ugodnem stanju;
- predstaviti in približati vrednote kraškega sveta obiskovalcem;
- širiti vedenje in zavest o vrednotah narave med domačini in obiskovalci;
- ohraniti dejavnosti na območju, ki bodo zagotavljale ustrezno ravnovesje med ohranjanjem narave ter rabo oz. razvojem območja,
- omejiti dejavnosti, ki neugodno vplivajo na ohranitev naravnih vrednot in biotske raznovrstnosti;
- razvijati okolju prijazen način turizma in rekreacije.

6.2. Predlagan ukrep varstva in utemeljitev varstvene kategorije

Iz dejstev, navedenih v 4. poglavju izhaja, da gre za z vidika ohranjanja narave izjemno pomembno območje s številnimi naravnimi vrednotami in visoko stopnjo biotske raznovrstnosti. Zaradi specifičnih geoloških, geomorfoloških in hidroloških lastnosti območja in s tem povezanih procesov v naravi je območje posebej občutljivo na vplive posegov in dejavnosti. Nepretehtano povečane in neustrezno izvajane dejavnosti ter neustrezno načrtovane prostorske ureditve bi lahko ogrozile lastnosti območja in potek naravnih procesov v tem območju. Ogrožene bi bile naravne vrednote ter nekatere rastlinske in živalske vrste in njihova življenjska okolja.

Zaradi navedenega obstaja utemeljen razlog za zavarovanje območja presihajočih jezer Zgornje Pivke in Javornikov. Predlagamo, da se območje zavaruje kot krajinski park.

Zavarovana območja, med njimi krajinski parki, niso le varstvena temveč tudi razvojna komponenta družbe, saj podpirajo trajnostno rabo naravnih dobrin in so priložnost za uveljavljanje razvojnih interesov lokalnega prebivalstva.

Z upravljanjem območja se podrobneje opredelijo ustrezne alternativne dejavnosti na področju kmetijstva, vzdrževanja kulturne krajine, ohranjanja tradicionalne in razvoja male obrti, razvoja trgovine, uveljavljanja skupne blagovne znamke, razvoja izobraževanja in raziskovanja in razvoja oddiha in sprostitve na podeželju.

6.2.1. Meja zavarovanega območja

Zavarovano območje krajinskega parka zajema vzhodni del občine Pivka in sicer območje vzhodno od reke Pivke do občinske meje.

Zahodna meja zavarovanega območja se začne na meji z občino Postojna pri vasi Selce. Od tu poteka vzhodno od glavne ceste Postojna – Pivka v smeri proti jugu in zaobide naselji Petelinje in Pivka po vzhodni načrtovane obvoznice.

Od Radohove vasi do občinske meje z občino Ilirska Bistrica sta vsaj dve varianti poteka meje.

Po prvi varianti naj bi zahodna meja parka potekala približno po meji predlaganega regijskega parka Snežnik. To pomeni, da bi šla najprej preko vrha Primož (718 m n.v.) in se nato usmerila proti jugozahodu, približno v dolžini en kilometer. Sredi pobočja Tabora bi se usmerila proti jugu oz. jugovzhodu. Na zahodnem pobočju vrha Gradišče (791 m n.v.) bi dosegla mejo z občino Ilirska Bistrica.

Po drugi varianti bi zahodna meja parka potekala vzhodno od Radohove vasi, Parij, Drskovč in Zagorja do meje z občino Ilirska Bistrica tako, da bi se izognila naseljem in cestni povezavi med Pivko in Ilirsko Bistrico, ki vodi preko Knežaka.

Severna, vzhodna in južna meja območja krajinskega parka je enaka meji občine Pivka.

6.2.2. Varstveno območje presihajočih jezer

Na podlagi prostorske zgoščenosti hidroloških in geomorfoloških pojavov ter življenjskih prostorov ogroženih in evropsko pomembnih vrst predlagamo, da se v okviru krajinskega parka oblikuje **varstveno območje presihajočih jezer**, ki izstopa in na katerem so pravila ravnanja nekoliko strožja kot na ostalem območju krajinskega parka. Sestavljajo tri prostorsko ločena območja, ki vključujejo presihajoča jezera:

- **Petelinjsko jezero**, ki obsega območje presihajočega jezera in del pobočij nad jezerom v pasu, ki je od okoli 100 do 800 metrov širši od zavarovanega območja.

- **Palško jezero**, ki obsega območje presihajočega jezera in del pobočij nad jezerom v pasu, ki je največ okoli 300 metrov širši od zavarovanega območja.

- **Parsko jezero, Veliko in Malo Drskovško jezero, Veliko in Malo Zagorsko jezero**, ki obsega vsa navedena jezera in manjši del pobočij nad njimi, oblikovano tako, da je območje sklenjeno.

7. PRAVILA RAVNANJA

7.1 Razvojne usmeritve

Na območju krajinskega parka se spodbuja vzdržen razvoj na različnih področjih ob hkratnem varovanju specifičnih lastnosti območja.

Razvojne usmeritve se uresničujejo zlasti z naslednjimi ukrepi:

- z usmerjanjem sredstev lokalnih, državnih in mednarodnih skladov, ustanov oziroma organizacij v varstvene in razvojne projekte, usklajene z namenom ustanovitve parka;
- s spodbujanjem sodelovanja prebivalstva na območju parka pri pridobivanju finančnih sredstev iz različnih občinskih, državnih in meddržavnih virov
- z omogočanjem financiranja projektov, ki so namenjeni vsebinam ohranjanja narave;
- z omogočanjem povezovanja med različnimi dejavnostmi parka;
- z nudenjem strokovne pomoči, izobraževanjem in ozaveščanjem prebivalcev parka;
- z aktivnim vključevanjem lokalnega prebivalstva v dejavnosti parka se omogočajo tudi nova delovna mesta za lokalno prebivalstvo;
- uporaba okolju prijaznih tehnologij in metod pri gospodarjenju z naravnimi viri, tako da se ohranjajo življenjski prostori prostoživečih rastlinskih in živalskih vrst ter naravne vrednote.

7.2 Razvojne usmeritve po panogah

Kmetijstvo

Spodbuja se razvoj naravi prijaznih oblik kmetovanja, ki ohranjajo naravne vrednote, biotsko raznovrstnost in krajinsko pestrost. To pomeni:

- vzdrževanje travniških površin z ustreznimi načini kmetovanja (zlasti paša in košnja), ki jih podpirajo kmetijsko okoljski ukrepi oz. podukrepi (Ekološko kmetovanje, Ohranjanje posebnih traviščnih habitatov, Ohranjanje traviščnih habitatov metuljev, Zagotavljanje ugodnega stanja populacij ogroženih vrst ptic in habitatov vlažnih travišč; lokalno pa tudi nekateri drugi ukrepi oz. podukrepi);
- vzdrževanje mozaičnosti travnatih in njivskih površin ter grmovnih in drevesnih sestojev;
- spodbujanje ohranjanja avtohtonih vrst;
- reja domačih živali v obsegu in na način, ki je skladen z nosilno sposobnostjo okolja in upošteva ohranjanje biotske raznovrstnosti (habitati ogroženih rastlinskih in živalskih vrst);
- pridelava ali predelava ekoloških kmetijskih pridelkov oziroma živil, ki se lahko razvija kot blagovna znamka;
- spodbujanje tistih dopolnilnih dejavnosti na kmetijah, ki so povezane s tradicionalnimi znanji in prispevajo k turistični ponudbi;
- ustrezno postavljene, dobro vzdrževane ograje na pašnikih ter njihova odstranitev v primeru daljše neuporabe pašnika.

Gozdarstvo

Spodbuja se ekosistemski pristop gospodarjenja z gozdom v skladu z gozdnogospodarskimi načrti. Načrtuje naj se:

- gospodarjenje (obseg in način), ki bo zagotavljalo ohranjanje in krepitev biotsko pestrih, zdravih in stabilnih gozdov;
- krepitev biotopske funkcije gozdnega prostora, ki naj bo usmerjena k ohranjanju biotske pestrosti, s poudarkom na ohranjanju habitatov ogroženih živalskih vrst, zlasti, tistih, zaradi katerih je določeno NATURA območje;
- ohranjanje strnjjenih in neposeljenih kompleksov gozdov ter koridorjev med gozdnimi površinami.

Spodbuja se lesarstvo, ki temelji na rabi lesa iz okoliških gozdov.

Lovstvo

Načrtovanje in upravljanje z divjadjo naj temelji na ohranjanju biotske raznovrstnosti. Pri tem naj se upošteva doseganje ugodnega stanja kvalifikacijskih živalskih vrst NATURA območij na katere ima upravljanje z divjadjo pomemben vpliv. Dolgoročni in letni načrti lovsko upravljavskega območja (LUO) Notranjsko naj zagotavljajo:

- ohranjanje biotske raznovrstnosti;
- ohranjanje vitalnosti oz. ugodnega stanja populacij divjadi kot tudi drugih vrst na katere ima upravljanje pomemben vpliv;
- ugodno stanje kvalifikacijskih habitatnih tipov in vrst, na katere ima upravljanje z divjadjo pomemben vpliv;
- pri upravljanju z divjadjo je potrebno upoštevati tudi: Strategijo upravljanja z rjavim medvedom (*Ursus arctos*) v Sloveniji in Strategijo ohranjanja in trajnostnega upravljanja z volkom (*Canis lupus*) v Sloveniji.

Vodno gospodarstvo

Reka Pivka s pritoki je bila med obema vojnama prejšnjega stoletja regulirana. Zaradi specifičnih hidroloških lastnosti območja poplave niso bile odpravljene, kar kaže, da regulacija ni bistveno vplivala na hidrološki režim območja. Glede na to je tudi vprašljiva smiselnost morebitnih idej o renaturaciji struge; v tem primeru bi morali obravnavati reko v celoti.

Pri morebitnem urejanju Pivke s pritoki se zagotavlja

- sonaravno urejanje ob upoštevanju celotnega sistema in rečne dinamike ter ohranjanju življenjskih prostorov rastlinskih in živalskih vrst;
- vzdrževanje in čiščenje odvodnikov na način, ki ohranja biotsko pestrost v vodnih in obvodnih ekosistemih ter naravne vrednote;
- vzdrževanje in vzpostavljanje vodnega režima, ki je ugoden za ohranitev biotske pestrosti na traviščih ter mokriščih;
- izvajanje posegov izven obdobj razmnoževanja živalskih vrst.

Poselitev

Zagotavlja naj se načrtovana in nadzorovana urbanizacija, ki bo omogočala kvalitetno bivalno okolje prebivalcev, ki naj vključuje tudi ohranjanje biotske raznovrstnosti v bivalnem okolju. Glede na to se zagotavlja:

- ohranjanje značilnosti obstoječe poselitve in tradicionalne arhitekture;
- zaokrožanje naselij in ohranjanje sklenjenih zelenih oz. kmetijskih površin;
- prioritarno ohranjanje in obnavljanje obstoječega stavbnega fonda ter izkoriščanje obstoječih stavbnih površin.

Infrastruktura, promet

Ureja naj se vsa infrastrukturna omrežja, ki so nujna za sodoben način življenja v naseljih. Prednostno naj se:

- uredi komunalna infrastruktura, ki bo zmanjševala tveganja za onesnaževanje okolja in podzemeljskega sveta; sanira naj se divja odlagališča na površju in v jamah.
- uporablja obstoječe prometne povezave, ki naj ohranijo značaj lokalnih poti z omejitvami v strožje varovanih predelih. Tematske poti naj se ureja v okviru obstoječih poti in dostopov, ki se jih ustrezno opremi.
- uredijo območja mirujočega prometa, na katera se usmerja obiskovalce; za obiskovanje parka se spodbuja pohodništvo, kolesarjenje in ježa.
- uporabi obstoječe infrastrukturne koridorje za morebitne nove povezave v kolikor dopuščajo tehnične možnosti.

Turizem in rekreacija

Turizem in rekreacija naj se razvijata v skladu z nosilno sposobnostjo okolja in tako, da se ohranjajo biotska raznovrstnost in naravne vrednote, ki so pomemben turistični potencial. Spodbuja naj se:

- razvoj t.i. "mehkega turizma": pohodništva, kolesarjenja, ježe konj in takšnih dejavnosti, ki ne povzročajo motenj v okolju in ne zahtevajo večje oziroma dodatne infrastrukture;
- uvedbo dopolnilnih dejavnosti na kmetijah, naravi prijaznega turizma in rekreacije ter povezovanje kmetijske in turistične dejavnosti;
- navezava na razpoložljive prenočitvene zmogljivosti in turistično ponudbo izven parka;
- ustvarjanje omrežja turistične ponudbe - povezovanje ponudnikov znotraj parka ter povezovanje s sosednjimi območji;
- urejanje tematskih poti z namenom predstavitve lastnosti zavarovanega območja;
- prostorsko usmerjanje in časovno usklajevanje dejavnosti za preprečevanje motenja in uničevanja živali in rastlin;
- oživljanje domače in umetne obrti v skladu z izročilom na območju parka;
- podpiranje pohodništva, kolesarjenja in jahanja po primernih poteh.

7.3 Varstvene omejitve

7.3.1. Splošne varstvene omejitve

Splošne varstvene omejitve naj bodo oblikovane tako, da bo na območju krajinskega parka zagotovljeno:

1. ohranjaje obstoječih hidroloških razmer; izjema naj bo zagotavljanje varnosti ljudi pred poplavami. Morebitni sanacijski posegi naj se izvajajo na sonaraven način.
2. ohranjanje značilne reliefne izoblikovanosti;
3. načrtovanje poselitve v okviru obstoječih poselitvenih jeder in ne v odprtem prostoru;
4. da se ne gradi objektov (vključno z infrastrukturnimi objekti), katerih raba ali delovanje bi negativno vplivalo na naravne vrednote, vrste ali habitatne tipe oz. lastnosti, zaradi katerih je območje zavarovano;
5. da je gradnja enostavnih in nezahtevnih objektov izven naselij omejena in dovoljena le izjemoma (ko ni drugih možnosti), izključno za namene kmetijske oz. gozdarske dejavnosti;
6. ohranjanje strnjenih gozdnih kompleksov;
7. taborjenje, šotorjenje, kurjenje ali postavljanje bivalnih prikolic oziroma drugih začasnih bivalnih vozil in objektov samo v za to namenjenih območjih;
8. prirejanje javnih športnih, kulturnih in drugih prireditev v naravnem okolju izven naselij samo z ustreznim dovoljenjem in izjemoma.
9. preprečevanje vseh vrst onesnaževanja;
10. da se ne izkorišča naravnih virov, razen tistih, ki so opredeljeni v načrtih s področja kmetijstva, gozdarstva in lovstva. Izjema je tudi koriščenje naravnih virov npr. sončne energije na območju naselij.
11. izvajanje tistih športnih in rekreativnih aktivnosti, ki ne bodo poslabšale ugodnega stanja vrst in habitatnih tipov, vplivale na naravne vrednote ali negativno vplivale na lastnosti, zaradi katerih je območje zavarovano;
12. da se ne lovi, nabira, vznemirja, preganja ali ubija prostoživečih živali in njihovih razvojnih oblik, razen v skladu s sprejetimi lovskogojitvenimi načrti ter za opravljanje kmetijske in gozdarske dejavnosti;
13. da se ne ograjuje zemljišča za gojitev divjadi ali tujerodnih živalskih vrst;
14. da se ne goji gensko spremenjenih organizmov ali jih sprošča v okolje;
15. ohranjanje sestave biocenoze območja (preprečuje naj se naseljevanje tujerodnih rastlinskih in živalskih vrst);
16. izvajanje vzdrževalnih del na vodotokih, odvodnikih, stoječih vodah in obrežni vegetaciji v obdobju med 30. septembrom in 1. marcem;
17. se ne uničuje, poškoduje ali lomi rastlin (zelišč, dreves, grmov) ali njihovih delov, razen izvajanja rabe gozda v skladu z gozdnogospodarskimi in gozdnogojitvenimi načrti ter izvajanja tradicionalnih kmetijskih dejavnosti;
18. se z namenom varstva ogroženih živalskih vrst (zlasti netopirjev) pred načrtovanjem obnovitvenih del v zgradbah (cerkvah...) zagotovi vse ukrepe za njihovo ohranjanje;
19. se ne vozi in parkira ali pušča vozil izven za to določenih območij, razen za potrebe kmetijstva in gozdarstva ter za upravljanje krajinskega parka.

Predlagamo, da se zgoraj navedene omejitve ne uveljavljajo za območja naselij, določena v veljavnem prostorskem dokumentu.

7.3.2. Varstvene omejitve na območju presihajočih jezer

Poleg splošnih varstvenih omejitev je potrebno na območju presihajočih jezer zagotoviti, da:

1. se ne izvaja agromelioracij;
2. se ne nasipava in odkopava zemljišč;
3. se ponori in ponorne jame čistijo ročno, brez uporabe mehanizacije;
4. se ne vzleta in pristaja z motornimi zrakoplovi, jadralnimi padali, zmaji, baloni in drugimi jadralnimi napravami;
5. se ne spušča modelov letal in podobnih naprav;
6. se ne obeša ali pritrjuje tujih teles oz. konstrukcij (tudi tabel, stojšč) na debla ali druge rastlinske dele;
7. se ne krči vegetacije (grmovje, drevje) strojno z mulčenjem;
8. se krči vegetacijo (grmovje, drevje) med 30. septembrom in 1. marcem; obseg morebitnih krčitev bo določen v postopku pridobivanja dovoljenja za poseg v naravo.
9. praviloma se ne gnoji in ne uporablja fitofarmaceutskih sredstev za izboljšanje tal na travnikih; konkretizacija ukrepov naj bo določena z upravljavskim načrtom.
10. se ne spreminja ekstenzivnih travnikov v pašne površine. Njihovo zaraščanje se preprečuje s košnjo. Način in čas košnje se določi z upravljavskim načrtom. Košnja naj se praviloma izvaja po 1. avgustu, izven vegetacijske sezone, to je takrat, ko pri večina travniških rastlinskih vrst dozori semena; Izvaja naj se od sredine travnika navzven ali z ene strani travnika proti drugi. Trave naj se ne balira. Pokošeno travo se pusti na travniku; košnji naj sledi spravilo posušene trave.

V sklopu razvojnih usmeritev in varstvenih omejitev so bili upoštevani podrobni varstveni cilji in varstvene usmeritve, ki izhajajo iz Operativnega programa upravljanja območij NATURA 2000.

8. UPRAVLJANJE

Z aktom o zavarovanju se določi način opravljanja nalog, potrebnih za zagotovitev namena zavarovanja (4. točka 49. člena ZON) oz. določi način izvajanja javne službe za upravljanje zavarovanega območja (3. točka 53. člena ZON). Upravljavca zavarovanega območja izdelava načrt upravljanja zavarovanega območja. Pri izdelavi načrta bomo kot pristojna organizacija za ohranjanje narave sodelovali s konkretnimi usmeritvami.

9. LITERATURA IN VIRI

Berginc, M., J. Kremesec - Jevšenak, 2006: Sistem varstva narave v Sloveniji. Ministrstvo za okolje in prostor, Ljubljana, 128 str.

Bertok, M., N. Budihna, M. Povž, 2003: Strokovna izhodišča za vzpostavljanje omrežja Natura 2000: ribe (Pisces), piškurji (Cyclostomata), raki deseteronožci (Decapoda). Končno poročilo. Naročnik Ministrstvo za okolje in prostor, Agencija RS za okolje. Zavod za ribištvo, Ljubljana. 370 str., digitalne priloge.

Bibič, A. 2007: Program upravljanja območij Natura 2000: 2007 – 2013: operativni program. Ministrstvo za okolje in prostor, Ljubljana, 88str.

Božič, L., L. Kebe, 2001: Opredelitev lokalitet, bistvenih za ohranjanje ugodnega ohranitvenega statusa ptičev iz dodatka 1 Ptičje direktive in opredelitev predlogov SPA. Naročnik Ministrstvo za okolje in prostor, Agencija RS za okolje. Društvo za opazovanje in preučevanje ptic, Ljubljana. 37 str.

Božič, L. s sod., 2008: Monitoring splošno razširjenih vrst ptic v letu 2008 za določitev slovenskega indeksa ptic kmetijske krajine (poročilo), izvajalec: Društvo za opazovanje in preučevanje ptic, naročnik: Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter Ministrstvo za okolje in prostor, Ljubljana.

Brancelj, A. in Gorjanc, N., 2000: Vodni nevretenčarji in jamska favna. V: Brancelj, A., Drovenik, B., Gorjanc, N., Lovka, M., Tome, D., Verovnik, R.: Inventarizacija Favne, flore in vegetacije pivških jezer, končno poročilo, Nacionalni inštitut za biologijo, Ljubljana, str. 16-19.

Čelik, T., 1996: Atlas ogroženih vrst dnevnih metuljev Slovenije. Slovensko entomološko društvo Štefana Michielija, Ljubljana.

Čelik, T., s sod., 2004: Strokovna izhodišča za vzpostavljanje omrežja Natura 2000: Metulji (Lepidoptera). Končno poročilo - 2. mejnik. Naročnik Ministrstvo za okolje in prostor, Agencija RS za okolje. Biološki inštitut Jovana Hadžija, ZRC SAZU, Ljubljana. 297 str., digitalne priloge.

Čelik, T., s sod., 2005: Natura 2000 v Sloveniji. Metulji. Založba ZRC, ZRC SAZU, Ljubljana.

Denac, K., Mihelič, T., Božič, L., Kmecl, P., Jančar, T., Figelj, J., Rubinić, B., 2011a: Strokovni predlog za revizijo SPA z uporabo najnovejših kriterijev za določitev IBA. Končno poročilo (dopolnjena verzija). Naročnik: Ministrstvo za okolje in prostor. DOPPS – BirdLife Slovenija.

Denac, K., T. Mihelič, D. Denac, L. Božič, P. Kmecl & D. Bordjan, 2011b: Monitoring populacij izbranih vrst ptic. Popisi gnezdluk spomladi 2011 in povzetek popisov v obdobju 2010-2011. Končno poročilo. Naročnik: Ministrstvo za okolje in prostor. DOPPS, Ljubljana.

- Denac, K., T. Mihelič & T. Jančar (2013): Belohrbti detel *Dendrocopos leucotos* na Natura 2000 območjih Kočevsko-Kolpa in Snežnik-Pivka. Interno poročilo. DOPPS, Ljubljana.
- Drovenik, B., 2000: Hrošči. V: Brancelj, A., Drovenik, B., Gorjanc, N., Lovka, M., Tome, D., Verovnik, R.: Inventarizacija Favne, flore in vegetacije pivških jezer, končno poročilo, Nacionalni inštitut za biologijo, Ljubljana, str. 20-25.
- Drovenik, B., A. Pirnat, 2003: Strokovna izhodišča za vzpostavljanje omrežja Natura 2000: Hrošči (Coleoptera), Ljubljana. Naročnik Ministrstvo za okolje in prostor, Agencija RS za okolje. 88 str., digitalne priloge.
- Geister, I., 1995: Ornitološki atlas Slovenije: razširjenost gnezdil. Državna založba Slovenije, Ljubljana. 287 str.
- Habič, P., 1968: Javorniški tok in oskrba Postojne z vodo.- Naše jame, 10, 47-54, Ljubljana.
- Habič, P., 1975: Pivka in njena kraška jezera.- In: Fatur, S., & R. Gospodarič (eds.), Ljudje in kraji ob Pivki 1, Kulturna skupnost Postojna, 41-54, Postojna.
- Habič, P., 1985: Vodna gladina v Notranjskem in Primorskem krasu.- Acta carsologica, 13, 37-78, Ljubljana.
- Habič, P., 1989: Kraška bifurkacija Pivke na jadransko-črnomorskem razvodju.- Acta carsologica, 18, 235-264, Ljubljana.
- Hönigsfeld Adamič, M., 2003: Strokovna izhodišča za vzpostavljanje omrežja Natura 2000: Vidra (*Lutra lutra*). Lutra, Ljubljana. Naročnik Ministrstvo za okolje in prostor, Agencija RS za okolje. 50 str.
- Inventar naravne dediščine občin Postojna in Pivka, Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine Gorica v Novi Gorici, Nova Gorica, maj 1996
- Janez M., Mihevc A., Pipan T. 2005: Presihajoča jezera na Pivškem. V: Pivška jezera. Acta carsologica. Vol. 34 – No. 3. Ljubljana 2005.
- Jogan, N., M. Kotarac, A. Lešnik, 2004: Opredelitev območij evropsko pomembnih negozdnih habitatnih tipov s pomočjo razširjenosti značilnih rastlinskih vrst (končno poročilo). Naročnik Ministrstvo za okolje in prostor, Agencija RS za okolje. Center za kartografijo favne in flore, Miklavž na Dravskem polju. 961 str., digitalne priloge.
- Jonozovič, M., 2003: Strokovna izhodišča za vzpostavljanje omrežja Natura 2000: Medved (*Ursus arctos L.*). Ljubljana. Naročnik Ministrstvo za okolje in prostor, Agencija RS za okolje. 65 str., digitalne priloge.
- Jonozovič, M., 2003: Strokovna izhodišča za vzpostavljanje omrežja Natura 2000: Ris (*Lynx lynx L.*). Ljubljana. Naročnik Ministrstvo za okolje in prostor, Agencija RS za okolje. 55 str., digitalne priloge.

Jonozovič, M., 2003: Strokovna izhodišča za vzpostavljanje omrežja Natura 2000: Volk (*Canis lupus L.*). Ljubljana. Naročnik Ministrstvo za okolje in prostor, Agencija RS za okolje. 46 str., digitalne priloge.

Kmecl in Rižnar, 1995: Iz ornitološke beležnice. *Acrocephalus* 71, str. 122-122.

Kotarac, M., A. Šalamun, S. Weldt, 2003: Strokovna izhodišča za vzpostavljanje omrežja Natura 2000: Kačji pastirji (Odonata). Končno poročilo. Naročnik Ministrstvo za okolje in prostor, Agencija RS za okolje. Center za kartografijo favne in flore, Miklavž na Dravskem polju. 104 str., digitalne priloge.

Kotarac, M., s sod., 2000: Inventarizacija flore in favne na Radenskem polju. Naročnik Občina Grosuplje, Oddelek za okolje in prostor. Center za kartografijo favne in flore, Miklavž na Dravskem polju. 102 str., digitalne priloge.

Kovačič, G. in Habič, Š., 2005. Kraška presihajoča jezera Pivke (JZ Slovenija) ob visokih vodah novembra 2000. *Acta Carsologica*, 34/3.

Kraške krajine notranje Slovenije, Ministrstvo za okolje in prostor RS, Urad RS za prostorsko planiranje, Ljubljana 1998 (Regionalna razdelitev krajinskih tipov v Sloveniji; 4)

Kryštufek, B., P. Presetnik, A. Šalamun, 2003: Strokovna izhodišča za vzpostavljanje omrežja Natura 2000: Netopirji (Chiroptera). Končno poročilo. Naročnik Ministrstvo za okolje in prostor, Agencija RS za okolje. Prirodoslovni muzej Slovenije, Ljubljana. 322 str., digitalne priloge.

Lampič, B., Smrekar, A. A., 1997: Geološke, geomorfološke in hidrološke značilnosti Radenskega polja (raziskovalna naloga). Naročnik: Ministrstvo za okolje in prostor, Uprava RS za varstvo narave, Ljubljana. Inštitut za geografijo, Ljubljana. 76. str.

Lovka, M., 2000: Flora in vegetacija. V: Brancelj, A., Drovenik, B., Gorjanc, N., Lovka, M., Tome, D., Verovnik, R.: Inventarizacija Favne, flore in vegetacije pivških jezer, končno poročilo, Nacionalni inštitut za biologijo, Ljubljana, str. 8-15.

Meze, D., 1977: Prispevek k hidrologiji Radenskega polja. *Geografski vestnik*, 49, Ljubljana. str. 157-164.

Meze, D., 1981: Poplavna področja v Grosupeljski kotlini. *Geografski zbornik*, 20, Ljubljana. str. 35-93.

Naravovarstvene smernice za urejanje prostora na območju predlaganega Notranjskega regijskega parka, Ministrstvo za kulturo, Zavod RS za varstvo naravne in kulturne dediščine, Ljubljana, oktober 1993.

Peterlin, S., 2007: Radensko polje. Občina Grosuplje. 134 str.

Petrič M., Kogovšek J., 2005. Hidrogeološke značilnosti območja presihajočih Pivških jezer. *Acta Carsologica*, 34/3.

Pipan, T., 2005: Favna presihajočih pivških jezer. V: Acta carsologica, Vol. 34, No. 3, Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Ljubljana.

Poboljšaj, K., A. Lešnik, 2003: Strokovna izhodišča za vzpostavljanje omrežja Natura 2000: Dvoživke (Amphibia). Končno poročilo. Naročnik Ministrstvo za okolje in prostor, Agencija RS za okolje. Center za kartografijo favne in flore, Miklavž na Dravskem polju. 144 str., digitalne priloge.

Polak, S., 2003: Snežnik-Pivka. V: Božič, L.: Mednarodno pomembna območja za ptice v Sloveniji 2. Predlogi posebnih zaščitenih območij (SPA) v Sloveniji. DOPPS, Monografija DOPPS št. 2, Ljubljana.

Polak, S., 2007: Inventarizacija kvalifikacijskih »Natura 2000« vrst rastlin in živali na pilotnem območju Snežnik v okviru akcije A3 projekta LIFE z naslovom »Natura 2000 v Sloveniji - upravljavski modeli in informacijski sistem« (LIFE04NAT/SI/000240). Naročnik: Zavod Republike Slovenije za varstvo narave.

Presetnik, P., M. Podgorelec, V. Grobelnik, A. Šalamun, 2007: Monitoring populacij izbranih ciljnih vrst netopirjev (Zaključno poročilo). Naročnik: Ministrstvo za okolje in prostor, Ljubljana. Center za kartografijo favne in flore, Miklavž na Dravskem polju. 251 str.; digitalne priloge.

Presetnik, P., M. Podgorelec, V. Grobelnik & A. Šalamun, 2011: Monitoring populacij izbranih ciljnih vrst netopirjev v letih 2010 in 2011 (Končno poročilo). Naročnik: Ministrstvo za okolje in prostor, Ljubljana. Center za kartografijo favne in flore, Miklavž na Dravskem polju. 282 str.; digitalne priloge.

Presetnik, P., M. Podgorelec, V. Grobelnik & A. Šalamun, 2011: Monitoring populacij izbranih ciljnih vrst netopirjev v letih 2010 in 2011 (Končno poročilo). Naročnik: Ministrstvo za okolje in prostor, Ljubljana. Center za kartografijo favne in flore, Miklavž na Dravskem polju. 282 str.; digitalne priloge.

Rubinić, B., Denac, D., Kmecl, P., 2007: Poročilo monitoringa izbranih vrst ptic na posebnih območjih varstva (SPA), končno poročilo, rezultati popisov v gnezditveni sezoni 2007, izvajalec: Društvo za opazovanje in preučevanje ptic, naročnik: Ministrstvo za okolje in prostor, november 2007.

Sket, B., Gogala, M., Kuštor, V., 2003: Živalstvo Slovenije. Tehniška založba Slovenije. 664 str.

Skoberne, P., Peterlin, S., 1991: Inventar najpomembnejše naravne dediščine Slovenije. Zavod Republike Slovenije za varstvo naravne in kulturne dediščine, Ljubljana.

Slapnik, R., 2003: Strokovna izhodišča za vzpostavljanje omrežja Natura 2000: Mehkužci (Mollusca). Urgentno poročilo. Naročnik Ministrstvo za okolje in prostor, Agencija RS za okolje. Biološki inštitut Jovana Hadžija, ZRC SAZU, Ljubljana. 40 str., digitalne priloge.

Slapnik, R., 2009: Vzpostavitev monitoringa izbranih ciljnih vrst mehkužcev. (Zaključno poročilo). Naročnik: Ministrstvo za okolje, prostor in energijo RS, Ljubljana. Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, Ljubljana. 71 str.

Strokovne osnove o razglasitvi za kulturne in zgodovinske spomenike ter naravne znamenitosti v občini Postojna, (Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine Gorica, Nova Gorica, april 1984)

Tome, S., 2003: Strokovna izhodišča za vzpostavljanje omrežja Natura 2000: Močvirna sklednica *Emys orbicularis* (Linnaeus, 1758). Naročnik Ministrstvo za okolje in prostor, Agencija RS za okolje. 11 str.

Verovnik, R., 2000: Metulji. V: Brancelj, A., Drovenik, B., Gorjanc, N., Lovka, M., Tome, D., Verovnik, R.: Inventarizacija Favne, flore in vegetacije pivških jezer, končno poročilo, Nacionalni inštitut za biologijo, Ljubljana, str. 26-30.

Vrček, D., 2007: Usmeritve za ohranjanje ali vzpostavitev ugodnega stanja vrst in habitatnih tipov v območjih Natura 2000 v Sloveniji. Zavod RS za varstvo narave, Ljubljana. 90 str.

Zakšek, B., Govedič, M., Kogovšek, N., Šalamun, A. in Verovnik, R., 2012. Vzpostavitev in izvajanje monitoringa izbranih ciljnih vrst metuljev v letu 2012. Center za kartografijo favne in flore, Miklavž na Dravskem polju.

10. PRILOGE

- **Priloga 1:** Pregled naravnih vrednot na območju predlaganega parka
- **Priloga 2:** Pregled naravovarstveno najpomembnejših habitatnih tipov na območju predlaganega parka
- **Priloga 3:** Pregled naravovarstveno najpomembnejših živalskih in rastlinskih vrst na območju predlaganega parka
- **Priloga 4:** Meja predlaganega KP in varstvena območja, M 1:60000
- **Priloga 4a:** Meja predlaganega KP in varstvena območja, M 1:30000, Prikazana je zahodna meja in zahodni del KP v katerem je varstveno območje presihajočih jezer
- **Priloga 5:** Zavarovana območja, M 1:60000
- **Priloga 6:** Naravne vrednote, M 1:60000
- **Priloga 7:** Ekološko pomembna območja, M 1:60000
- **Priloga 8:** Natura 2000 območja, M 1:60000

Priloga 1: Pregled naravnih vrednot na območju predlaganega parka

Sledi obširnejši pregled naravnih vrednot na obravnavanem območju. Za vsako naravno vrednoto so podane naslednje rubrike:

Identifikacijska številka – je številka, pod katero se naravna vrednota vodi v registru naravnih vrednot.

Ime – je najbolj uveljavljeno in najpogosteje uporabljano lastno ime naravne vrednote.

Pomen – je razvrstitev naravnih vrednot na naravne vrednote državnega in lokalnega pomena .

Kratka oznaka – dodatno pojasnjuje naravno vrednoto.

Zvrst(i) – naravne vrednote so opredeljene z eno ali več zvrstmi glede na lastnosti, ki opredeljuje del narave za naravno vrednoto (geomorf – geomorfološka površinska, geomorfp – geomorfološka podzemeljska, hidr – hidrološka, drev – drevesna, bot – botanična, zool – zoološka, ekos – ekosistemska)

Za nekatere naravne vrednote sta podana tudi:

Opis – je fizični opis naravne vrednote.

Stanje – podaja stanje, predvsem neustrezne rabe, dejanske ali možne ogroženosti in podobno.

Zap. št.	Ident. št.	Ime	Pomen	Zvrst	Kratka oznaka
1	210 V	Palško jezero	državni	hidr, geomorf, bot, (geomorfp)	Presihajoče jezero pri Palčju z estavelnima Matijevo jamo in Kužico
<p>Opis: Na vzhodnem obrobju zgornjega dela Pivške kotline, kilometer severno od vasi Palčje, leži sredi krednih apnencev obširna kotanja. Kotanjo pokrivajo aluvialni sedimenti. Po podatkih OGK, list Postojna, leži jezero v holocenskih naplavinah. Pretežno so te naplavine preperina fliša, ki je nastala na krasu samem ali pa so jo prinesle vode. Drug tip naplavin je kraška ilovica, ki je preperina apnenca. Po daljšem deževju kotanjo zalijejo vode, ki se podzemeljsko pretakajo iz kraškega zaledja Javornikov proti zahodu. Nastane občasno jezero, poznano kot Palško jezero, ki je največje izmed vseh jezer na Pivki. Vode izvirajo iz estavelne Matijeve jame, ki leži v severovzhodnem robu kotanje, iz estavelne jame Kužice, ki leži ob jugovzhodnem kotu jezera in številnih manjših estavel v bližini. Najmočnejši je izvir iz Matijeve jame. Dokler je vodna gladina jezera ne doseže, odteka iz jame manjši potok. Ob najvišji vodi bruha iz jame do 6 m³/s vode, ki hitro polni jezero. Najnižja točka Palškega jezera ja na nadmorski višini 542,3 m. Kadar vodna gladina naraste na 552 m, nastaneta dva zaliva, imenovana Njivce in Ždink med katerima se dviga hrib Jezerščak. Ob srednjem vodostaju (555 m) znaša površina jezera nekaj več kot 1 km². Tedaj je v globeli okoli 7 milijonov m³ vode. Kotanja je zalita z vodo v povprečju tri mesece na leto. Obilno deževje v novembru leta 2000 je povzročilo izreden porast vodne gladine; površina Palškega jezera je preseгла 1,9 km², količina vode pa se je več kot potrojila. Z barvanjem je bila dokazana povezava Palškega jezera s Trnskimi izviri, ki se stekajo v Pivko. V Matijevi jami je bila večkrat opažena človeška ribica (<i>Proteus anguinus</i>). V kotanji raste poplavna vegetacija z redko vrsto celolistnega srobotra (<i>Clematis integrifolia</i>).</p> <p>Stanje: Območje je bilo do nastanka samostojne države občasen tankovski poligon. Na jezeru in njegovem obrobju so še opazne posledice vojaškega delovanja (številne, nekoč tankovske poti, sledovi topniškega obstreljevanja ...). Dno še vedno kosijo.</p>					
2	216	Petelinjsko jezero	državni	hidr, geomorf, bot, zool	Presihajoče jezero pri Petelinju

<p>Opis: Na vzhodnem obrobju zgornjega dela Pivške kotline, približno en kilometer vzhodno od Slovenske vasi, leži kraška globel, ki jo pokrivajo aluvialni sedimenti. Po daljšem deževju jo zalijejo vode, ki se podzemeljsko pretakajo iz kraškega zaledja Javornikov proti zahodu. Najnižja točka jezera ja na nadmorski višini 532,2 m. Ob srednjem vodostaju (545 m) znaša površina jezera okoli 730000 m². Jezero se obdrži v povprečju pol leta. Z barvanjem je bila dokazana zveza jezera s 1900 m oddaljenim Žejskim izviro, ki se steka v Pivko.</p> <p>Jezero je zoološka lokaliteta - hrošč (<i>Hydroporus zimmermann</i>), rak (<i>Branchipus</i>). Območje Petelinjskega jezera je tudi rastišče poplavne vegetacije z redko vrsto srobota (<i>Clematis integrifolia</i>).</p> <p>Stanje: Območje je bilo do nastanka samostojne države občasen tankovski poligon. Na jezeru in njegovem obrobju so še opazne posledice vojaškega delovanja (številne, nekoč tankovske poti, sledovi topniškega obstreljevanja ...). Dno še vedno kosijo.</p>					
3	661	Zagorje - lipa	državni	drev	Stara lipa izjemnih dimenzij pred cerkvijo sv. Helene v Zagorju
<p>Opis: Pri cerkvi v Zagorju, vasi jugovzhodno od Pivke, raste lipa (<i>Tilia platyphyllos</i>). Točna starost ni poznana, vsekakor pa je drevo izredno staro, vsaj nekaj sto let. Obseg lipe v prsni višini meri 620 cm (25.9.1991).</p> <p>Stanje: Je v slabšem stanju in popolnoma votla, kar je tudi odraz zelo zahtevnih rastiščnih razmer. V letu 2008 je bila izvedena sanacija.</p>					
4	662	Drskovče - lipa	lokalni	drev	Stara lipa sredi Drskovč
<p>Opis: Sredi vasi Drskovče, na vaškem trgu, raste lipa velikih dimenzij. Po pripovedovanju je stara 250 let in ima vse značilnosti vaškega drevesa.</p> <p>Stanje: Kljub temu, da raste tik ob vaški cesti in je njen rastni prostor zelo omejen, je v solidnem zdravstvenem stanju.</p>					
5	663	Parje pri Pivki - lipa	državni	drev	Lipa izjemnih dimenzij v Parju pri Pivki
<p>Opis: Pred cerkvico v Parjah pri Pivki raste lipa. Starost drevesa ni točno poznana, domačini pa trdijo, da je stara preko 300 let.</p> <p>Stanje: Septembra 2007 je v drevo treščila strela in ga močno poškodovala. Drevo so odžagali na okoli 2 m višine; leto pozneje so iz odrezanega dela na gosto pognale adventivne veje. Ker pričakujemo, da bo drevo sčasoma spet obnovilo krošnjo, ga ohranjamo kot naravno vrednoto.</p>					
6	666	Malo Drskovško jezero	lokalni	hidr, geomorf	Presihajoče jezero v Zgornji Pivki
<p>Opis: Kotanja presihajočega jezera se nahaja na vzhodnem obrobju zgornjega dela Pivške kotline, vzhodno od naselja Parje. Okrogla kotanja jezera se nadaljuje proti jugovzhodu v ozko zatrepno dolino, ki se zaključuje z visoko prepadno steno. Pod njo je nekaj metrov globoka izvorna jama Malega Drskovškega jezera. Voda izvira iz več manjših jamskih rorov ter grušča, ki se nahaja na vznožju zatrepne stene in odteka po krajši strugi do kotanje, kjer se razlije v jezero. Večji del jezera se prazni skozi razpoke v dnu, ob višjih vodostajih pa skozi ponorno jamo na severnem robu kotanje. Najnižja točka jezera ja na nadmorski višini 539,2 m. Ob srednjem vodostaju jezero doseže 540 m. Novembra 2000 je maksimalni vodostaj za štiri metre presegel srednje vrednosti.</p> <p>Travnata pobočja kotanje porašča značilna kraška flora s potoniko (<i>Paeonia officinalis</i>) in gorskim kosmatincem (<i>Pulsatilla montana</i>).</p> <p>Stanje: Jezero je naravno ohranjeno. Dno jezera še vedno kosijo.</p>					

7	667	Veliko Drskovško jezero	lokalni	hidr, geomorf	Presihajoče jezero v Pivški kotlini
<p>Opis: Kotanja presihajočega jezera se nahaja na vzhodnem obrobju zgornjega dela Pivške kotline, vzhodno od naselja Drskovče. Dno ovalne kotanje je približno na isti nadmorski višini kot struga Pivke (542 m), zato jezero nastaja pogosto. Na severnem obrobju se jezero podaljša v manjši zaliv. Po površini (186000 m²) je tretje izmed vseh Pivških jezer (za Palškim in Petelinjskim jezerom). Ob srednjem vodostaju jezero doseže 545 m. Novembra 2000 je maksimalni vodostaj za štiri metre presegel srednje vrednosti, vendar se površina jezera ni bistveno povečala, saj kotanjo obdaja dokaj strm skalnat rob. Voda priteka v kotanjo skozi razpoke v dnu in tam tudi odteka v sosednje Malo Drskovško jezero. Ojezerjeni kotanji med seboj ločuje 150 m širok in 20 m visok hrbet.</p>					
<p>Stanje: Jezero je naravno ohranjeno. Dno jezera še vedno kosijo.</p>					
8	1316	Ilov klanec	lokalni	ekos	Dobro ohranjen sestoj jelovo - bukovega gozda na Javornikih (gozdni rezervat)
<p>Opis: Gozdni rezervat Ilov klanec se nahaja 10 km jugovzhodno od Postojne oz. 4 km jugovzhodno od vrha Velikega Javornika nad Postojno. Na območju so prisotni gozdovi jelke, buke in ostalih listavcev. V sestoji prevladuje jelka. Rastlinska združba je v glavnem <i>Omphalodo – Fagetum typicum</i>.</p>					
<p>Stanje: Sestoj se zaenkrat še ne razlikuje bistveno od okoliških sestojev. Po tleh ležijo posamezna drevesa in le količina odmrle lesne mase kaže na to, da počasi dobiva značaj pragozda.</p>					
9	1318	Dedna gora	lokalni	ekos	Dobro ohranjen sestoj jelovo - bukovega gozda vzhodno od Jurišč (gozdni rezervat)
<p>Opis: Naravna vrednota, ki je hkrati tudi gozdni rezervat, se nahaja na strmem, zelo razgibanem južnem do jugozahodnem pobočju Dedne gore, 5,5 km severovzhodno od Mašuna na nadmorski višini 1130 – 1280 m. Oddelka 15f in 17b, GGE Jurjeva dolina, ki tvorita gozdni rezervat, sta bila izločena iz normalnega gospodarjenja leta 1979 z namenom kompleksnega študija sestavnih elementov gozdnega ekosistema. Na območju prevladuje mešan sestoj buke s primesjo javorja in jelke.</p>					
<p>Stanje: Območje je naravno ohranjeno. Prevladuje bukev (78 %) pred ostalimi listavci (11 %) in iglavci, kjer večinski delež pripada jelki (11 %). Bukov je bila graditeljica sestoja tudi že pred petdesetimi leti in je ves čas povečevala svoj delež v lesni zalogi.</p>					
10	1319	Bička gora	lokalni	ekos	Dobro ohranjen sestoj jelovo - bukovega gozda na Snežniku (gozdni rezervat)
<p>Opis: Poleg gozdnega rezervata Dedna gora, je v GGE Jurjeva dolina tudi gozdni rezervat Bička gora. Oddelka 22c in 22d, GGE Jurjeva dolina, ki tvorita gozdni rezervat, sta bila izločena iz normalnega gospodarjenja leta 1979 z namenom kompleksnega študija sestavnih elementov gozdnega ekosistema. Rezervat leži na enakomerno prisojnim pobočju, 9 km severovzhodno od Mašuna. Najbližje naselje je Palčje. Gozdna cesta poteka ob spodnji meji rezervata. V rezervatu prevladuje dinarski bukovo jelov gozd (<i>Abieti - Fagetum dinaricum</i>).</p>					
<p>Stanje: Območje je naravno ohranjeno. Nadaljuje se trend naraščanja buke in padanje deleža jelke v skupni lesni zalogi.</p>					
11	2206	Slovenska vas lipa pred vasjo	lokalni	drev	Stara lipa pred Slovensko vasjo
<p>Opis: V pobočju pod cesto pred Slovensko vasjo raste lipa, ki je po pričevanju domačinov stara 150 let.</p>					
<p>Stanje: Raste v sestoji, ki se je zarasel v zadnjih desetletjih in je praktično neopazna. Je vitalna.</p>					

12	2209	Zagorsko Malo jezero	lokalni	hidr, geomorf, ekos	Presihajoče jezero v Pivški kotlini
<p>Opis: Na vzhodnem obrobju zgornjega dela Pivške kotline se severovzhodno od naselja Zagorje nahaja kotanja, v kateri se pojavlja presihajoče Zagorsko Malo jezero. Dno ovalne kotanje je na nadmorski višini 549 m. Običajno doseže globina jezera le en meter, tako da je ob srednjem vodostaju gladina jezera na 550 m. Novembra 2000 je maksimalni vodostaj za en meter presegel srednjo vrednost.</p>					
<p>Stanje: Jezero je naravno ohranjeno. Dno jezera še vedno kosijo.</p>					
13	2225	Parsko jezero	lokalni	hidr, geomorf, ekos	Presihajoče jezero v Pivški kotlini
<p>Opis: Parsko jezero je presihajoče jezero na vzhodnem obrobju zgornjega dela Pivške kotline, severovzhodno od naselja Parje. Dno kraške kotanje je na nadmorski višini 538 m. Ta se ob visoki vodi spremeni v občasno jezero, globoko do 2m. Novembra 2000 je globina jezera narasla na štiri metre, gladina jezera dosegla 542 m. Zalivajo jo javorniške vode, ki se pretakajo skozi Veliko in Malo Drskovško jezero. Tako kot Veliko Drskovško jezero je tudi Parski jezero podaljšano z zalivom na severovzhodni strani. Na vzhodnem robu ravnine je nekaj izvirnih rup v aluviju, od katerih se proti sredini kotanje vije neizrazita plitva meandrirajoča struga. Voda glasno ponika v razpoko v severozahodnem robu in se podzemsko pretaka v bližnje izvire Mišnika ob Pivki.</p>					
<p>Stanje: Jezero je naravno ohranjeno. Dno jezera še vedno kosijo. Okolica, predvsem pobočja kotanje, se precej zarašča.</p>					
14	2238	Trnski izvir	lokalni	hidr, geomorf	Občasni kraški izvir pri vasi Trnje v Pivški kotlini
<p>Opis: Severovzhodno od Trnja v Pivški kotlini je v južnem robu široke zatrepne doline kraški Trnski izvir z največjim pretokom 2 m³/s. Voda bruha iz razpok in na vodni površini ustvarja mehurje. 14.11.1967 je bila z obarvanimi trosi dokazana vodna zveza z 1,2 km oddaljenim Palškim jezerom. Trnski izvir presahne takoj, ko presahne Palško jezero, delovati pa začne malo preden voda poplavi kotanjo Palškega jezera. Širše območje Trnskih izvirov, predvsem grmičje s črnim trnom, je habitat zavarovane in ogrožene vrste pisana penica (<i>Sylvia nisoria</i>).</p>					
<p>Stanje: Izviri so v naravnem stanju. Ožje območje izvirov je zaraščeno.</p>					
15	2239	Matijeva jama	državni	geomorfp, hidr, zool	Jama estavela ob vzhodnem robu Palškega jezera, habitat proteusa
<p>Opis: Na vzhodnem obrobju zgornjega dela Pivške kotline, kilometer severno od vasi Palčje, leži sredi krednih apnencev obširna kotanja, ki jo zalije presihajoče Palško jezero. Estavelna Matijeva jama leži v severovzhodnem robu kotanje. Do Matijeve jame je v skalnato dno zaliva vrezana plitva struga, ki pri vhodu pada v nizkih skalnatih pragovih. Jama ima dva vhoda. Prvi je vodoraven, obzidan z betonskim okvirjem. Odprtina je velika 1,6 x 1,6 m. Okoli 7 m višje se odpira drugi, navpični vhod dimenzij 1,2 x 3,7 m. Pod vodoravnim vhodom je 21 m globoko poševno brezno, ki vodi proti severovzhodu. Brezno se na dnu prevesi v rahlo spuščajoč se rov, ki vodi proti vzhodu. Rov se kmalu izravna, strop pa se dvigne do višine okoli 10 m. Po 5 m nizkega rova se strop ponovno zviša, na dnu pa je podolgovato sifonsko jezero. Nastanek brezna je vezan na tektonske razpoke, ob pretrtih conah pa je voda ustvarila večje prostore. V jami je vrsta erozijskih oblik. V sklepnem delu sifon nakazuje pot vode iz oziroma proti vzhodu. Nivo sifonskega jezera niha od nadmorske višine 516 m (36 m pod vhodom) ob največji suši, pa vse do vhoda, skozi katerega se ob poplavih voda po strugi prelije v jezersko kotanjo. Ob najvišji vodi bruha iz jame potok s pretokom do 6 m³/s, ki hitro polni jezero. Najvišja kota poplave Palškega jezera je 557 m in takrat sta oba vhoda v jamo popolnoma zalita. Ob nižanju vodostaja požira Matijeva jama le dokler nivo jezera ne pade pod koto spodnjega vhoda. Matijeva jama je dolga 50 in globoka 36 m.</p>					

Stanje: Spodnji vhod v Matijevo jamo so Italijani pred II. svetovno vojno zabetonirali. Iz jame so črpali vodo za potrebe vojske. Vhod v jamo je do osamosvojitve služil kot cilj za topniško obstreljevanje.					
16	2258	Kljunov ribnik	lokalni	hidr, geomorf	Občasni kraški izvir ob Pivki, vzhodno od Zagorja
Opis: Vzhodno od Zagorja je na desnem bregu Pivke plitva globel, ovalne oblike, imenovana Kljunov ribnik. Do ojezeritve prihaja v manjšem delu kraške globeli, ki se razteza nekaj 10 m proti vzhodu in sicer do nivoja 551 m n.v. Izviri so aktivni samo občasno ob višjih vodostajih. Iz izvirov pri Kljunovem ribniku teče do 2 m ³ /s.					
Stanje: Pred več leti so v njegovem dnu z vrtnjem raziskovali nivoje podzemne vode ob Pivki. Ostale so vrtine, skozi katere ob visokem vodostaju bruha voda.					
17	2263	Mišnik	lokalni	hidr, geomorf	Občasni kraški izvir jugovzhodno od Radohove vasi pri Pivki
Opis: Na koncu široke zatrepe doline jugovzhodno od Radohove vasi pri Pivki je izvorna cona v aluviju ob apnenčevem obrobju. Glavnina izvirov se nahaja 20 m severovzhodno od mlina. Skupina občasnih kraških izvirov ima ime Mišnik in ima največji pretok do 2 m ³ /s. V izvire se podzemsko stekajo vode iz bližnjega občasnega Parskega jezera.					
Stanje: Takoj za izvornim območjem so razvaline mlina, za njim pa je struga Mišnika regulirana. Širše obrobje izvorne cone je umetno dvignjeno zato, da se je voda stekala v mlin.					
18	2265	Pivščica	lokalni	hidr, ekos	Občasen kraški izvir Pivke pri Zagorju
Opis: V značilni kraški globeli zahodno od Zagorja je več izvirov, ki po deževju bruhamo vodo. Glavni izvir je Pivšca (Pivščica), ki predstavlja obzidan kraški vodnjak z zajetjem za lokalni vodovod. V Pivščah izvira do 1,5 m ³ /s vode. V izviru je bila opažena zavarovana in ogrožena vrsta človeška ribica (<i>Proteus anguinus</i>).					
Stanje: Izvir je obzidan.					
19	2269	Kobjak - jelke	lokalni	drev	Jelke velikih dimenzij na Javornikih nad naseljem Palčje
Opis: V manjši depresiji med gozdnimi cestami v Kobjaku raste več starih jelk (<i>Abies alba</i>). Ocenjena starost je 160 let.					
Stanje: Po podatkih ZGS (Špela Habič, 2012) imajo drevesa naslednje obsege: 308, 311, 313 in 319.					
20	2285	Zagorsko Veliko jezero	lokalni	hidr, geomorf, ekos	Presihajoče jezero v Pivški kotlini
Opis: Na vzhodnem obrobju zgornjega dela Pivške kotline se severno od naselja Zagorje nahaja kotanja, v kateri se pojavlja presihajoče Zagorsko Veliko jezero. Kotanja je od regulirane struge Pivke oddaljena le 200 m, od njene poplavne ravnice jo ločuje 10 m visoka reber. Dno jezera leži v isti nadmorski višini kot struga Pivke (544 m), zato je pojavljanje jezera pogosto. Ob srednjem vodostaju je globoko 4 m. Novembra 2000 se je gladina jezera dvignila le za 0,5 m več. Pobočja porašča značilna kraška flora.					
Stanje: Dno kosijo, mestoma ga poraščajo drevesa in grmovje. Vzhodno in južno pobočje porašča gozd, zahodno in severno pobočje pa je golo ali poraščeno z grmovjem.					

21	2287	Krajnikov dol	lokalni	hidr, geomorf	Presihajoče jezero v Pivški kotlini
<p>Opis: V neposrednem zaledju Žejskih izvirov je kraški dol z dnom na nadmorski višini 537 m, imenovan Krajnikov dol. Ob visokem vodostaju oz. le ob najvišjih vodah ga zalijejo javorniške podzemске vode.</p>					
<p>Stanje: Območje je naravno ohranjeno.</p>					
22	2365 V	Pivka	državni	hidr, geomorf	Reka Pivka
<p>Opis: Ob visoki vodi se sklenjen površinski tok Pivke prične v kraški globeli zahodno od Zagorja. Glavni izvir je obzidan, ob visokem vodnem stanju pa bruha voda na več mestih na Pivščah, travnikih v dnu globeli. Na jugozahodnem robu globeli so izviri Videmšče, v katero se ob visoki vodi preliva voda iz bližnjega občasnega Kalškega jezera. V ta izvir se podzemsko steka tudi voda iz Kneških ponikev, v katerih ponikuje voda s flišnega tektonskega okna pri Knežaku. Iz Zagorskega polja se Pivka do Drskovškega polja prebija skozi ozko sotesko, ob kateri je vrsta izvirov. Na Drskovškem polju dobi ob visoki vodi pritek Podlaznico, oziroma Mlačnico. Med Drskovčami in Parjem je dolina spet ozka in del vode se iz struge podzemsko pretaka v izvire pri Parjah. Na robu travnika ob levem bregu je občasno izvirna Jama v mlakah. Na vzhodnem zaledju zgornje doline Pivke se ob visoki vodi poleg že omenjenega Kalškega jezera napolnijo tudi kotanje Bačkega jezera, Lanenega jezera in Čičkega polja ter severneje Velikega in Malega Zagorskega jezera. Še severneje, vzhodno od Parja, je Veliko Drskovsko jezero, iz katerega se voda podzemsko pretaka preko Malega Drskovškega jezera in Parskega jezera v izvire pri Mišniku, severno od Parja. Izviri Mišnika so po izdatnosti in stalnosti drugi najpomembnejši izvir ob Pivki. Pod Klenikom je manjši izvir v Vrbju, ob najvišjih vodah pa v bližini vasi nastane v globeli Klenško jezero. Pod Primožem, jugovzhodno od Radohove vasi nastane plitvo jezero, ki se preko ceste razlije v Pivko. Naslednji pomembni izviri so Trnski izviri, severovzhodno od vasi Trnje, ki so neposredno povezani z Palškim jezerom. Med Petelinjami in Prestrankom dobi Pivka nekaj pritokov s flišnega zaledja na zahodu. Z javorniške strani so pomembni Žejski izviri, ki so povezani s Petelinjskim jezerom. Severno od Petelinjskega jezera se v Krajnikovem dolu občasno pojavlja voda, še bolj severno pri Bilah v dolu Jerodovci pa leži Bilsko jezero, najsevernejše od vseh presihajočih jezer ob Pivki. Pri Rakitniku se Pivki pridruži še Stržen, ki izvira v več izvirih v Fužinah pod Staro vasjo. Eden od izvirov, ki bruha ob visoki vodi okoli 2 m³/s je najnižji od treh navpičnih vhodov v 14 m globoko in 125 dolgo občasno izvirno jamo Fužine pri Stari vasi. Jugovzhodno od izvirov, na drugi strani železnice je še ena pomembna jama - Brezno v Kobiljih grižah. 72 m globoko vodokazno brezno sega do nivoja kraške vode, ki v dnu niha za 25 m. Od Rakitnika teče Pivka preko Postojnskega polja, kjer z zahoda dobi pomemben pritek – Nanoščico. Po sotočju z Nanoščico teče proti vzhodu, nato pa zavije proti severu in ponikne v Postojnski jami.</p>					
<p>Stanje: Da bi preprečili poplave ob visokih vodah, so že pred 2. svetovno vojno strugo Pivke regulirali. Kljub temu poplav niso odpravili. Voda vre iz kraških tal tudi za nasipi, ti pa ob upadanju vode zavirajo odtok. Na nekaterih krajih so jih ponovno prekopali.</p>					
23	2395	Jesenovec - jelka	lokalni	drev	Jelka velikih dimenzij jugovzhodno od Jesenovca na Javornikih
<p>Opis: Jelka raste na Javornikih, vzhodno od Pivke, v pobočju pod Hrbcami, v oddelku 9d v GGE Jurjeva dolina.</p>					
<p>Stanje: Drevo je srednje vitalno (Zavod za gozdove RS, OE Postojna, 2003).</p>					
24	5454	Potašnica - stožčasta smreka	lokalni	drev	Smreka izjemnih dimenzij na Potašnici na Javornikih
<p>Opis: Smreka raste v Potašnici na Javornikih, jugovzhodno od Postojne, v oddelku 17b v GGE Javornik.</p>					
<p>Stanje: Izjemno vitalno drevo. Zaznamuje ga nenavaden – stožčast habitus krošnje, tako, da od daleč deluje kot cipresa.</p>					

25	40268	Trnska golobina	državni	geomorfp	Jama z breznom in etažami, poševna jama
26	40270	Matijeva jama	državni	geomorfp	Brezno - estavela
27	40474	Parska golobina	državni	geomorfp	Vodoravna jama
28	40475	Drskovška golobina	državni	geomorfp	Jama z breznom in etažami, poševna jama
29	40738	Jama ob Palčjem jezeru	državni	geomorfp	Vodoravna jama
30	40739	Trnska jama	državni	geomorfp	Jama z breznom in etažami, poševna jama
31	40740	Palčji spodmol	državni	geomorfp	Spodmol, kevdrc
32	41526	Jama v Mlaki	državni	geomorfp	Jama z breznom in etažami, poševna jama
33	41662	Jama na Okrogleku	državni	geomorfp	Poševno ali stopnjasto brezno
34	41663	Luknja v Dolnjih Ravnah	državni	geomorfp	Brezno
35	41664	Golobina na Dolnjih Ravnah	državni	geomorfp	Jama z breznom in etažami, poševna jama
36	41665	Kuharjev spodmol	državni	geomorfp	Spodmol, kevdrc
37	41666	Golobina na Gornjih Ravnah	državni	geomorfp	Brezno
38	41667	Tičkova jama	državni	geomorfp	Poševno ali stopnjasto brezno
39	41668	Jama v Češnici	državni	geomorfp	Jama z breznom in etažami, poševna jama
40	41845	Spodmol 1 na vrhu Sevških griž	državni	geomorfp	Spodmol, kevdrc
41	41846	Spodmol 2 na vrhu Sevških griž	državni	geomorfp	Spodmol, kevdrc
42	41847	Brezno 1 pri Muhovi ogradi	državni	geomorfp	Jama z breznom in etažami, poševna jama
43	41848	Brezno 2 pri Muhovi ogradi	državni	geomorfp	Jama z breznom in etažami, poševna jama
44	41942	Spodmol 1 pri jezeru	državni	geomorfp	Vodoravna jama
45	41951	Spodmol 2 pri jezeru	državni	geomorfp	Spodmol, kevdrc
46	42125	Brezno pri Debelem kamnu	državni	geomorfp	Brezno
47	42126	Brezno v Otoški dolini	državni	geomorfp	Poševno ali stopnjasto brezno
48	42128	Spodmol 3 V Sevških grižah	državni	geomorfp	Jama z breznom in etažami, poševna jama
49	42146	Pod gradcem jama	državni	geomorfp	Jama z breznom in etažami, poševna jama

50	42147	Brezno za Krojakom	državni	geomorfp	Brezno
51	42148	Martanova jama	državni	geomorfp	Brezno
52	42435	Spodmol nad Slovensko vasjo	državni	geomorfp	Jama z breznom in etažami, poševna jama
53	42436	Podrta jama nad Slovensko vasjo	državni	geomorfp	Jama z breznom in etažami, poševna jama
54	42437	Brezno v Gobčinah	državni	geomorfp	Brezno
55	42438	Spodmol pod Maharčem	državni	geomorfp	Spodmol, kevdrc
56	42625	Jama 2 pod Gradcem	državni	geomorfp	Brezno
57	42627	Spodmol 1 v Toncovi dolini	državni	geomorfp	Spodmol, kevdrc
58	42628	Jama 2 v Toncovi dolini	državni	geomorfp	Spodmol, kevdrc
59	42629	Jama v Srednjih vrtih	državni	geomorfp	Jama z breznom in etažami, poševna jama
60	42632	Brezno v zadnjih kulah	državni	geomorfp	Brezno
61	42633	Jama 1 pod Klančičem	državni	geomorfp	Brezno
62	42634	Jama 2 pod Klančičem	državni	geomorfp	Brezno
63	42635	Jama v Drgaševem vrtu	državni	geomorfp	Vodoravna jama
64	42637	Spodmol pod Jerusi	državni	geomorfp	Jama z breznom in etažami, poševna jama
65	42639	Jama za hribom	državni	geomorfp	Poševno ali stopnjasto brezno
66	42640	Golobinja pri Palčju	državni	geomorfp	Brezno
67	42641	Tagurena jama	državni	geomorfp	Brezno
68	42644	Spodmol na vaški gmajni	državni	geomorfp	Spodmol, kevdrc
69	42645	Kužica	državni	geomorfp	Jama z breznom in etažami, poševna jama
70	42646	Spodmol v Škrnjaku	državni	geomorfp	Spodmol, kevdrc
71	42647	Spodmol za hribom	državni	geomorfp	Spodmol, kevdrc
72	42648	Jama v Ždinku	državni	geomorfp	Spodmol, kevdrc
73	42649	Jama v Filajevem grabnu	državni	geomorfp	Brezno občasni izvir ob stalnem toku
74	42650	Lipovka	državni	geomorfp	Poševno ali stopnjasto brezno
75	42651	Mrzla jama	državni	geomorfp	Jama z breznom in etažami, poševna jama

76	42809	Jama v goloseku v Otoški dolini	državni	geomorfp	Brezno
77	42891	Jama v Krajnikovem gaberniku	državni	geomorfp	Spodmol, kevdrc
78	43197	Brezno pri Oglenicah	državni	geomorfp	Brezno
79	43641	Pri jami	državni	geomorfp	Brezno
80	43642	Spodmol nad Otokom	državni	geomorfp	Spodmol, kevdrc
81	43715	Brezno nad Otokom	državni	geomorfp	Brezno
82	43716	Brezno na Otoški cesti	državni	geomorfp	Brezno
83	43717	Brezno v Lomeh	državni	geomorfp	Brezno/jama
84	43718	Brezno nad Tobakovimi dolinami	državni	geomorfp	Brezno
85	44217	Brezno v žlebu v Jurjevi dolini	državni	geomorfp	Brezno
86	44267	Brezno 1 v oddelku 13/b RJD	državni	geomorfp	Brezno
87	44268	Brezno 2 v oddelku 13/b RJD	državni	geomorfp	Brezno
88	44269	Brezno 3 v oddelku 13/b RJD	državni	geomorfp	Brezno
89	44270	Brezno 4 v oddelku 13/b RJD	državni	geomorfp	Brezno
90	44271	Barka	državni	geomorfp	Poševno ali stopnjasto brezno
91	44272	Brezno 1 pri Barki	državni	geomorfp	Poševno ali stopnjasto brezno
92	44273	Brezno 2 pri Barki	državni	geomorfp	Brezno
93	44274	Brezno 3 pri Barki	državni	geomorfp	Brezno
94	44275	Brezno 5 v oddelku 20/e RJD	državni	geomorfp	Brezno
95	44293	Brezno v oddelku 18/b RJD	državni	geomorfp	Brezno/jama
96	45267	Lamovškovo brezno	državni	geomorfp	Brezno
97	45268	Brezno pri Cesarjevi hoji	državni	geomorfp	Brezno
98	45931	Sovinšček	državni	geomorfp	Spodmol, kevdrc
99	46817	Trojno brezno pri Rjavčkovi	državni	geomorfp	Jama z breznom in etažami, poševna jama

		luži			
100	46818	Brezno ob poti v Lipje	državni	geomorfp	Brezno
101	46819	Zobova jama	državni	geomorfp	Jama z breznom in etažami, poševna jama
102	47557	Brezno v Slavenskih senožetih	državni	geomorfp	Brezno
103	47558	M 4	državni	geomorfp	Jama z breznom in etažami, poševna jama
104	47559	Brezno na Presadnikih	državni	geomorfp	Brezno
105	47560	Brezno pod Sušnjakom 1	državni	geomorfp	Brezno
106	47561	Brezno pod Sušnjakom 2	državni	geomorfp	Brezno
107	47562	Brezno pri plezališču	državni	geomorfp	Brezno
108	47563	Jama pod plezališčem	državni	geomorfp	Jama z breznom in etažami, poševna jama
109	47565	Jama kr ni	državni	geomorfp	Brezno
110	47566	Hrvatovo brezno	državni	geomorfp	Jama z breznom in etažami, poševna jama
111	47567	Brezno v Jeplenčjem vrhu	državni	geomorfp	Brezno
112	47568	Brezno v Smrečnici	državni	geomorfp	Brezno
113	47667	Brezno pod Nagnojevcem	državni	geomorfp	Jama z breznom in etažami, poševna jama
114	49106	Žlebina jama	državni	geomorfp	Brezno
115	49107	Vrhkorenska jama	državni	geomorfp	Brezno

Priloga 2: Pregled naravovarstveno najpomembnejših habitatnih tipov na območju predlaganega parka

Physis - habitatni tip se varuje z Uredbo o habitatnih tipih

Natura - habitatni tip je evropsko pomemben in je na seznamu v prilogi I Direktive o habitatih (znak * označuje prednostne habitatne tipe)

SCI Javorniki Snežnik - habitatni tip se varuje z Uredbo o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) za območje SCI Javorniki-Snežnik

Tabela 2.1. **Habitatni tipi**

Naziv	Physis	Natura	SCI Javorniki-Snežnik
Kraška presihajoča jezera in polja	22.5	3180*	x
Brinovje kot faza zaraščanja suhih travišč	31.88	5130	x
Travišča na s težkimi kovinami bogatih tleh	34.2	6130	
Srednjeevropska suha in polsuha travišča s prevladujočo vrsto <i>Bromus erectus</i> (* pomembna rastišča kukavičevk)	34.32	6210(*)	
Vzhodnosubmediteransko (submediteransko-ilirska) suha in polsuha travišča	34.75	62A0	x
Mokrotni mezotrofni in evtrofni travniki ali pašniki	37.2		
Oligotrofni mokrotni travniki z modro stožko in sorodne združbe	37.31	6410	
Nitrofilni gozdni robovi in vlažno obrečno visoko steblikovje	37.7	6430	x
Mezotrofni do evtrofni gojeni travniki	38.2	6510	
Ilirski bukovi gozdovi	41.1 C	91K0	x
Javorovi, jesenovi, brestovi in lipovi gozdovi v grapah in na gruščnatih pobočjih	41.4	9180*	x
Termofilni hrastovi gozdovi	41.7		
Termofilni gozdovi mešanih listavcev	41.8		
Obrečna vrbovja	44.1		
Bela vrbovja	44.13		
Apnenčaste ali dolomitne stene z vegetacijo skalnih razpok	62.1	8210	x
Jame	65	8310	x

Imena habitatnih tipov so povzeta po tipologiji habitatnih tipov Slovenije HTS 2004.

Priloga 3: Pregled ogroženih in zavarovanih rastlinskih in živalskih vrst na območju predlaganega parka

Sledi pregled ogroženih in zavarovanih rastlinskih in živalskih vrst na obravnavanem območju. Za vsako vrsto je označen naravovarstveni status (oznaka x), ki ga ima vrsta glede na določen predpis:

ogroženost - vrsta uvrščena v Rdeči seznam na podlagi Pravilnika o uvrstitvi ogroženih rastlinskih in živalskih vrst v rdeči seznam

zavarovana vrsta - zavarovana vrsta oz. vrsta, katere habitate se varuje z Uredbo o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah ali z Uredbo o zavarovanih prosto živečih rastlinskih vrstah

SCI Javorniki Snežnik - vrsta se varuje z Uredbo o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) za SCI Javorniki Snežnik

SPA Snežnik Pivka - vrsta se varuje z Uredbo o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) za SPA Snežnik Pivka

EU-FFH - vrsta je evropsko pomembna in je na seznamu v prilogi II in/ali IV in/ali V Direktive o habitatih

EU-WBD - vrsta je evropsko pomembna in je na seznamu v prilogi I Direktive o pticah

Za ogrožene vrste je podana kategorija ogroženosti.

Tabela 3.1. Rastlinske vrste

slovensko ime	latinsko ime	ogroženost	zavarovana vrsta	EU-FFH	SCI Javorniki Snežnik
robati luk	<i>Allium angulosum</i>	V			
piramidasti pilovec	<i>Anacamptis pyramidalis</i>	V			
navadni zlati koren	<i>Asphodelus albus</i>	V			
justinova zvončica	<i>Campanula justiniana</i>				
krvavordeči klinček	<i>Dianthus sanguineum</i>		x		
bratinski košutnik	<i>Gentiana lutea ssp. symphyandra</i>	V	x (C)		
močvirski svišč	<i>Gentiana pneumonanthe</i>		x		
ilirski meček	<i>Gladiolus illyricus</i>	V	x(H)		
kojniška perunika	<i>Iris erirrhiza</i>	K	x(H)		
sibirska perunika	<i>Iris sibirica</i>	V	x(H)		
brstična lilija	<i>Lilium bulbiferum</i>	V	x		
turška lilija	<i>Lilium martagon</i>		x		
narcis	<i>Narcissus sp.</i>		x		
čeladasta kukavica	<i>Orchis militaris</i>	V			
navadna kukavica	<i>Orchys morio</i>	V			
pikastocvetna kukavica	<i>Orchys ustulata</i>	V			
gorski kosmatinec	<i>Pulsatilla montana</i>	V	x(H)		
peresasta bodalica	<i>Stipa pennata</i>		x		

Ogroženost:
V- ranljiva vrsta

Zavarovana vrsta:
C - dovoljen odvzem iz narave in izkoriščanje
H - ukrepi za ohranjanje ugodnega stanja habitata rastlinske vrste
O° - rastlinske vrste, pri katerih ni prepovedi za nadzemne dele rastlin, razen semen oziroma plodov

Tabela 3.2. **Mehkužci (Mollusca)**

slovensko ime	latinsko ime	ogroženost	zavarovana vrsta	EU-FFH	SCI Javorniki Snežnik
ozki vretenec	<i>Vertigo angustior</i>		H	II	

Zavarovana vrsta:
H – vrste katerih habitati so zavarovani

Tabela 3.3. **Dvojnoge (Diplopoda)**

slovensko ime	latinsko ime	ogroženost	zavarovana vrsta	EU-FFH	SCI Javorniki Snežnik
	<i>Haasia hadzii</i>	R			

Ogroženost:
R – redka vrsta

Tabela 3.4. **Raki (Crustacea)**

slovensko ime	latinsko ime	ogroženost	zavarovana vrsta	EU-FFH	SCI Javorniki Snežnik
	<i>Branchypus schafferi</i>	V			
kraški škrgonožec	<i>Chirocephalus croaticus</i>	R	H		
	<i>Diacyclops charon</i>	K			
	<i>Diaptomus cyaneus</i>	R			

Ogroženost:
V - ranljiva vrsta
R – redka vrsta
K – premalo znana vrsta

Zavarovana vrsta:
H – vrste katerih habitati so zavarovani

Tabela 3.5. Metulji (Lepidoptera)

slovensko ime	latinsko ime	ogroženost	zavarovana vrsta	EU-FFH	SCI Javorniki Snežnik
mali spreminjavček	<i>Apatura ilia</i>	V			
črtasti medvedek	<i>Callimorpha quadripunctaria</i>		Ž, H	II	x
sleznovčev kosmičar	<i>Carcharodus alcae</i>	V			
močvirski ostrozob	<i>Carcharodus flocciferus</i>	E	Ž		
hromi volnoritec	<i>Eriogaster catax</i>	E	Ž, H	II, IV	
krvomočnična rjavka	<i>Eumedonia emeudon</i>	V			
travniški postavnež	<i>Euphydryas aurinia</i>	V	Ž, H	II	x
rjasti gozdnik	<i>Hipparchia semele</i>	V			
Scopolijev zlatook	<i>Lopinga achine</i>		Ž		
spreminjavi cekinček	<i>Lycaena alciphron</i>	V			
močvirski cekinček	<i>Lycaena dispar</i>	V	Ž, H	II, IV	x
škrlatni cekinček	<i>Lycaena hippothoe</i>	V			
Rebelov mravljiščar	<i>Maculinea rebeli</i>	V			
strašnični mravljiščar	<i>Maculinea telejus</i>	V	Ž, H	II, IV	x
močvirski pisanček	<i>Melitaea diamina</i>	V			
lučnikov pisanček	<i>Melitaea trivia</i>	V			
jetičnikov pisanček	<i>Mellicta aurelia</i>	V			
temni pisanček	<i>Mellicta britomartis</i>	V			
črni apolon	<i>Parnasius mnemosyne</i>	V	Ž, H	IV	
ozkorobi mnogook	<i>Plebeius idas</i>	V			
šetrajev sleparček	<i>Pseudophilotes vicrama</i>	V			

jagodnjakov slezovček	<i>Pyrgus armoricanus</i>	V			
skalni okar	<i>Satyrus ferula</i>	V			
homuličin krivček	<i>Scolitantidea orion</i>	V			
rdečkasti venčar	<i>Spiallia sertorius</i>	V			
lunolisi debeloglavček	<i>Thymelicus acteon</i>	V			

Ogroženost:

V - ranljiva vrsta

E – prizadeta vrsta

Zavarovana vrsta:

Ž – vrste katerih živali so zavarovane

H – vrste katerih habitati so zavarovani

Tabela 3.6. **Hrošči (Coleoptera)**

slovensko ime	latinsko ime	ogroženost	zavarovana vrsta	EU-FFH	SCI Javorniki Snežnik
hrastov kozliček	<i>Cerambyx cerdo</i>	E	Ž, H	II, IV	
Skopolijev kozliček	<i>Cerambyx scopolii</i>	E	Ž, H		
kraški poljski kozliček	<i>Dorcadion arenarium</i>		Ž		
	<i>Geotrupes stercorarius</i>	E	H		
rogač	<i>Lucanus cervus</i>	E	Ž, H	II	
	<i>Melolontha melolontha</i>	E			
bukov kozliček	<i>Morimus funereus</i>		Ž, H	II	x
orjaški krešič	<i>Procerus gigas</i>	R	Ž		

Ogroženost:

E – prizadeta vrsta

R – redka vrsta

Zavarovana vrsta:

Ž – vrste katerih živali so zavarovane

H – vrste katerih habitati so zavarovani

Tabela 3.7. **Dvoživke (Amphibia)**

slovensko ime	latinsko ime	ogroženost	zavarovana vrsta	EU-FFH	SCI Javorniki Snežnik
hribski urh	<i>Bombina variegata</i>	V	Ž, H	II, IV	

krastača	<i>Bufo bufo</i>	V	Ž, H		
zelena rega	<i>Hyla arborea</i>	V	Ž, H	IV	
navadni pupek	<i>Lissotriton vulgaris</i>	V	Ž, H		
planinski pupek	<i>Mesotriton alpestris</i>	V	Ž, H		
človeška ribica	<i>Proteus anguinus*</i>	V	Ž, H	II, IV	x
rosnica	<i>Rana dalmatina</i>	V	Ž, H	IV	
zelene žabe	<i>Rana esculenta com.</i>	V	Ž, H	V	
sekulja	<i>Rana temporaria</i>	V	Ž	V	
veliki pupek	<i>Triturus carnifex</i>	V	Ž, H	II	

Ogroženost:

V- ranljiva vrsta

Zavarovana vrsta:

Ž – vrste katerih živali so zavarovane

H – vrste katerih habitati so zavarovani

Tabela 3.8. **Plazilci (Reptilia)**

slovensko ime	latinsko ime	ogroženost	zavarovana vrsta	EU-FFH	SCI Javorniki Snežnik
slepec	<i>Anguis fragilis</i>	O1	Ž		
črnica	<i>Coluber viridiflavus</i>	V	Ž	IV	
smokulja	<i>Coronella austriaca</i>	V	Ž	IV	
navadni gož	<i>Elaphe longissima</i>	V	Ž	IV	
horvatova kuščarica	<i>Lacerta horvathi</i>	V	Ž, H	IV	
zelenec	<i>Lacerta viridis/bilineata</i>	V (viridis)	Ž	IV (viridis)	
belouška	<i>Natrix natrix</i>	O1	Ž		
pozidna kuščarica	<i>Podarcis muralis</i>	O1	Ž	IV	
modras	<i>Vipera ammodytes</i>	V	Ž	IV	

Ogroženost:

V - ranljiva vrsta

O1- podkategorija kategorije O, v katero se uvrstijo vrste, ki so zavarovane z Uredbo o zavarovanju ogroženih živalskih vrst (Uradni list RS, št. 57/93, 61/93 in 69/00) in niso več ogrožene, obstaja pa potencialna možnost ponovne ogroženosti

Zavarovana vrsta:

Ž – vrste katerih živali so zavarovane

H – vrste katerih habitati so zavarovani

Tabela 3.9. Ptice (Aves)

slovensko ime	latinsko ime	ogroženost	zavarovana vrsta	EU-WBD	SPA Snežnik Pivka
kragulj	<i>Accipiter gentilis</i>	V	Ž		
skobec	<i>Accipiter nisus</i>	V	Ž		
močvirska trsnica	<i>Acrocephalus palustris</i>	O1	Ž		
mali martinec	<i>Actitis hypoleucos</i>	E2	Ž, H		
dolgorepka	<i>Aegithalos caudatus</i>	O1	Ž		
koconogi čuk	<i>Aegolius funereus</i>	V1	Ž, H	I	x
poljski škrjanec	<i>Alauda arvensis</i>	V1	Ž, H	II	
dolgorepa raca	<i>Anas acuta</i>		Ž	II,III	
žličarica	<i>Anas clypeata</i>	E2	Ž, H	II,III	
krehelj	<i>Anas crecca</i>	E2	Ž, H	II,III	
žvižgavka	<i>Anas penelope</i>		Ž	II,III	
mlakarica	<i>Anas platyrhynchos</i>			II,III	
reglja	<i>Anas querquedula</i>	E2	Ž, H	II	
beločela gos	<i>Anser albifrons</i>		Ž	II	
siva gos	<i>Anser anser</i>		Ž	II,III	
rjava cipa	<i>Anthus campestris</i>	E2	Ž, H	I	x
mala cipa	<i>Anthus pratensis</i>	O1	Ž		
vriskarica	<i>Anthus spinoletta</i>	O1	Ž		
drevesna cipa	<i>Anthus trivialis</i>	O1	Ž		
črni hudournik	<i>Apus apus</i>	O1	Ž		
planinski orel	<i>Aquila chrysaetos</i>	V	Ž, H	I	x
siva čaplja	<i>Ardea cinerea</i>	O1	Ž		
mala uharica	<i>Asio otus</i>	O1	Ž		
čuk	<i>Athene noctua</i>	E1	Ž, H		
sivka	<i>Aythya ferina</i>	E2	Ž, H	II,III	
čopasta črnica	<i>Aythya fuligula</i>	V	Ž	II,III	
velika uharica	<i>Bubo bubo</i>	E2	Ž, H	I	x
zvonec	<i>Bucephala clangula</i>		Ž, H	II	
kanja	<i>Buteo buteo</i>	O1	Ž		
podhujka	<i>Caprimulgus europaeus</i>	E2	Ž, H	I	x
repnik	<i>Carduelis cannabina</i>	O1	Ž		
lišček	<i>Carduelis carduelis</i>	O1	Ž		
zelenec	<i>Carduelis chloris</i>	O1	Ž		

čižek	<i>Carduelis spinus</i>	O1	Ž		
kratkoprsti plezalček	<i>Certhia brachydactyla</i>	O1	Ž		
kačar	<i>Cicaetus gallicus</i>	E2	Ž, H	I	x
rjavi lunj	<i>Circus aeruginosus</i>		Ž	I	
pepelasti lunj	<i>Circus cyaneus</i>		Ž, H	I	
močvirski lunj	<i>Circus pygargus</i>		Ž	I	
dlesk	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	O1	Ž		
skalni golob	<i>Columba livia</i>	E1	Ž	II	
grivar	<i>Columba palumbus</i>	O1	Ž	II,III	
krokar	<i>Corvus corax</i>	O1	Ž		
siva vrana	<i>Corvus corone cornix</i>			II	
prepelica	<i>Coturnix coturnix</i>	V	Ž	II	x
kosec	<i>Crex crex</i>	E2	Ž, H	I	x
kukavica	<i>Cuculus canorus</i>	O1	Ž		
mestna lastovka	<i>Delichon urbica</i>	O1	Ž		
belohrbti detel	<i>Dendrocopos leucotos</i>	E2	Ž, H	I	
veliki detel	<i>Dendrocopos major</i>	O1	Ž		
mali detel	<i>Dendrocopos minor</i>	V	Ž		
črna žolna	<i>Drycopus martius</i>	O1	Ž, H	I	
skalni strnad	<i>Emberiza cia</i>	O1	Ž		
plotni strnad	<i>Emberiza cirrus</i>	V	Ž		
rumeni strnad	<i>Emberiza citrinella</i>	V	Ž		
trstni strnad	<i>Emberiza schoeniclus</i>	V	Ž		
velika bela čaplja	<i>Ergetta alba</i>		Ž	I	
taščica	<i>Erithacus rubecula</i>	O1	Ž		
škrjančar	<i>Falco subbuteo</i>	V1	Ž		
navadna postovka	<i>Falco tinnunculus</i>	V1	Ž		
rdečenoga postovka	<i>Falco verspertinus</i>		Ž	I	
belovrati muhar	<i>Ficedula albicollis</i>	V	Ž, H	I	
črnoglavi muhar	<i>Ficedula hypoleuca</i>	O1	Ž		
ščinkavec	<i>Frigilla coelebs</i>	O1	Ž		
pinoža	<i>Fringilla montifringilla</i>	O1	Ž	III	

kozica	<i>Gallinago gallinago</i>	E1	Ž, H	II,III	
šoja	<i>Garrulus glandarius</i>			II	
polarni slapnik	<i>Gavia arctica</i>		Ž	I	
beloglavi jastreb	<i>Gyps fulvus</i>		Ž, H	I	x
kratkoperuti vrtnik	<i>Hippolais polyglotta</i>	O1	Ž	II	
kmečka lastovka	<i>Hirundo rustica</i>	O1	Ž		
mala bobnarica	<i>Ixobrychus minutus</i>	E2	Ž, H	I	
vijeglavka	<i>Jynx torquilla</i>	V	Ž, H		
rjavi srakoper	<i>Lanius collurio</i>	V1	Ž, H	I	x
veliki srakoper	<i>Lanius excubitor</i>	O1	Ž		
rečni galeb	<i>Larus ridibundus</i>	V	Ž	II	
krivokljun	<i>Loxia curvirostra</i>	O1	Ž		
hribski škrjanec	<i>Lullula arborea</i>	V1	Ž, H	I	x
mali slavec	<i>Luscinia megarhynchos</i>	V	Ž		
veliki strnad	<i>Miliaria calandra</i>	V	Ž		
črni škarnik	<i>Milvus migrans</i>	E2	Ž, H	I	
slegur	<i>Monticola saxatilis</i>	V	Ž		x
bela pastirica	<i>Motacilla alba</i>	O1	Ž		
rumena pastirica	<i>Motacilla flava</i>	V	Ž		
sivi muhar	<i>Muscicapa striata</i>	O1	Ž		
navadni kupčar	<i>Oenanthe oenanthe</i>	O1	Ž		
kobilar	<i>Oriolus oriolus</i>	O1	Ž		
veliki skovik	<i>Otus scops</i>	E2	Ž, H		
menišček	<i>Parus ater</i>	O1	Ž		
plavček	<i>Parus caeruleus</i>	O1	Ž		
čopasta sinica	<i>Parus cristatus</i>	O1	Ž		
velika sinica	<i>Parus major</i>	O1	Ž		
močvirska sinica	<i>Parus palustris</i>	O1	Ž		
domači vrabec	<i>Passer domesticus</i>	O1	Ž		
sršenar	<i>Pernis apivorus</i>	V	Ž, H	I	x
togotnik	<i>Philomachus pugnax</i>		Ž	III	
šmarnica	<i>Phoenicurus ochruros</i>	O1	Ž		
pogorelček	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	E2	Ž, H		
vrinja listnica	<i>Phylloscopus collybita</i>	O1	Ž		

grmovščica	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	O1	Ž	II	
kovaček	<i>Phylloscopus trochilus</i>	O1	Ž		
sraka	<i>Pica pica</i>			II	
triprsti detelj	<i>Picoides tridactylus</i>	V	Ž, H	I	x
siva žolna	<i>Picus canus</i>	V1	Ž, H	I	x
zelena žolna	<i>Picus viridis</i>	E2	Ž, H		
čopasti ponirek	<i>Podiceps cristatus</i>	V1	Ž		
črnovrati ponirek	<i>Podiceps nigricollis</i>	R	Ž		
mala tukalica	<i>Porzana parva</i>	E1	Ž, H	I	
siva pevka	<i>Prunella modularis</i>	O1	Ž		
kalin	<i>Pyrrhulla pyrrhula</i>	O1	Ž		
rdečeglavi kraljiček	<i>Regulus inicapillus</i>	O1	Ž		
rumenoglavi kraljiček	<i>Regulus regulus</i>	O1	Ž		
repaljščica	<i>Saxicola rubetra</i>	E2	Ž, H		x
prosnik	<i>Saxicola torquata</i>	O1	Ž		
grilček	<i>Serinus serinus</i>	O1	Ž		
brglez	<i>Sitta europea</i>	O1	Ž		
lesna sova	<i>Strix aluco</i>	O1	Ž		
kozača	<i>Strix uralensis</i>	V	Ž, H	I	x
škorec	<i>Sturnus vulgaris</i>	O1	Ž	II	
črnohlavka	<i>Sylvia atricapilla</i>	O1	Ž		
vrtna penica	<i>Sylvia borin</i>	V1	Ž		
rjava penica	<i>Sylvia communis</i>	V	Ž		
mlinarček	<i>Sylvia curruca</i>	O1	Ž		
grahasta penica	<i>Sylvia nisoria</i>	V	Ž, H	I	x
divji petelin	<i>Tetrao urogallus</i>	E2	Ž, H	I, II	x
močvirski martinec	<i>Tringa glareola</i>	R	Ž	I	
stržek	<i>Troglodytes troglodytes</i>	O1	Ž		
vinski drozg	<i>Turdus iliacus</i>	O1	Ž	II	
kos	<i>Turdus merula</i>	O1	Ž	II	
cikovt	<i>Turdus philomelos</i>	O1	Ž	II	
brinovka	<i>Turdus pilaris</i>	O1	Ž	II	
carar	<i>Turdus viscivorus</i>	O1	Ž	II	
smrdokavra	<i>Upupa epops</i>	E1	Ž, H		x
priba	<i>Vanellus vanellus</i>	V	Ž, H	II	

Ogroženost:

E - prizadeta vrsta

E1 - podkategorija kategorije E, v katero se uvrstijo vrste, katerih obstanek na območju RS ni verjeten, če bodo dejavniki ogrožanja delovali še naprej; vrste so kritično ogrožene

E2 - podkategorija kategorije E, v katero se uvrstijo vrste, katerih obstanek na območju RS ni verjeten, če bodo dejavniki ogrožanja delovali še naprej; vrste so močno ogrožene

V - ranljiva vrsta

V1 - podkategorija kategorije V, v katero se uvrstijo vrste, za katere je verjetno, da bodo v bližnji prihodnosti prešle v kategorijo prizadete vrste, če bodo dejavniki ogrožanja delovali še naprej; vrste, ki so splošno razširjene in imajo zadovoljivo populacijo, vendar obstaja navarnost, da bodo zaradi sprememb v življenjskem prostoru postale ogrožene

O - vrsta zunaj nevarnosti

O1 - podkategorija kategorije O, v katero se uvrstijo vrste, ki so zavarovane z Uredbo o zavarovanju ogroženih živalskih vrst (Uradni list RS št. 57/93, 61/93 in 69/00) in niso več ogrožene, obstaja pa potencialna možnost ponovne ogroženosti

Zavarovana vrsta:

Ž – vrste katerih živali so zavarovane

H – vrste katerih habitati so zavarovani

Tabela 3.10. Sesalci (Mammalia)

slovensko ime	latinsko ime	ogroženost	zavarovana vrsta	EU-FFH	SCI Javorniki Snežnik
šakal	<i>Canis aureus</i>		Ž		
volk	<i>Canis lupus*</i>	E	Ž, H	II, IV, V	x
divja mačka	<i>Felis sylvestris</i>	V	Ž, H	IV	
navadni ris	<i>Lynx lynx</i>	Ex/E	Ž, H	II, IV, V	x
dolgokrili netopir	<i>Miniopterus schreibersii</i>	E	Ž, H	II, IV	
belorobi/natuzijev netopir	<i>Pipistrellus kuhlii/nathusii</i>	O1/V	Ž/Ž,H	IV	
Nathusijev netopir	<i>Pipistrellus nathusii</i>	V	Ž, H	IV	
mali netopir	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	O1	Ž, H	IV	
veliki podkovnjak	<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>	E	Ž, H	II, IV	
mali podkovnjak	<i>Rhinolophus hipposideros</i>	E	Ž, H	II, IV	
rjavi medved	<i>Ursus arctos*</i>	E	Ž, H	II, IV	x
dvobarvni netopir	<i>Vespertilio murinus</i>	V	Ž, H	IV	

Ogroženost:

E - prizadeta vrsta

V- ranljiva vrsta

Ex/E - izumrla vrsta/ponovno naseljena vrsta je prizadeta

O1 - podkategorija kategorije O, v katero se uvrstijo vrste, ki so zavarovane z Uredbo o zavarovanju ogroženih živalskih vrst (Uradni list RS št. 57/93, 61/93 in 69/00) in niso več ogrožene, obstaja pa potencialna možnost ponovne ogroženosti

Zavarovana vrsta:

Ž – vrste katerih živali so zavarovane

H – vrste katerih habitati so zavarovani